

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนร่วม ของสถานศึกษาตามทัศนะผู้บริหารและครูสังกัด สำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา
 - 1.1 ความหมายของปัญหา
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงทัศนะ
 - 2.1 ความหมายของทัศนะ
 - 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงทัศนะ
 - 2.3 องค์ประกอบของทัศนะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 3.1 ความหมายของการศึกษาพิเศษ
 - 3.2 ความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 3.3 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 3.4 ประเภทของการจัดการศึกษาพิเศษ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษารูปแบบการเรียนร่วม
 - 4.1 ความหมายของการเรียนร่วม
 - 4.2 ปรัชญาการจัดการเรียนร่วม
 - 4.3 ประโยชน์ของการเรียนร่วม
 - 4.4 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม
 - 4.5 การจัดเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนร่วม
 - 4.6 ปัญหาการจัดการเรียนร่วม
5. ปัญหาการจัดการศึกษารูปแบบการเรียนร่วม
 - 5.1 ด้านคุณภาพนักเรียน
 - 5.2 ด้านการเรียนการสอน
 - 5.3 ด้านการบริหารจัดการ
 - 5.4 ด้านปัจจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา

1. ความหมายของปัญหา

ได้มีนักวิชาการศึกษากล่าวถึง ปัญหา ไว้ดังนี้

อัปสร สุโรชิตี (2544, หน้า 7) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือความขัดข้องที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

คมกฤษ คัมภีรานนท์ (2546, หน้า 7) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

วินัย คำนูนอก (2546, หน้า 7) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่ไม่พึงปรารถนา

บุญเลิศ รอดเชื้อ (2547, หน้า 7) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง สภาพที่พบหรือที่เป็นอยู่อันเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงาน

ฮูเบอร์ (Huber, 1989, p. 112) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพการณ์ที่เป็นจริงและสภาพการณ์ที่พึงประสงค์

เคมมานิ (Khemmani, 1990, p.192) เขียนไว้ในคู่มือการใช้ทั่วไปและการประยุกต์หลักการปฏิบัติด้านการบริหารจัดการ (manual on general and applied management principles) ว่า ปัญหา คือ ผลต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสิ่งที่คาดหมายไว้กับสิ่งที่กำลังเป็นอยู่จริง

สตีเยร์ส, และ พอร์เตอร์ (Steers, & Porter, 1991, p.245) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากความสมดุลภายใน ที่ทำให้แต่ละบุคคล ต้องการดำเนินการในลักษณะต่างๆ เพื่อให้สภาพมีความสมดุลตามปกติ

ฮอย, และ มิสเกล (Hoy, & Miskel, 2001, p.336) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง ความไม่พึงพอใจ ที่มีความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแล และยังเป็นความแตกต่างของวิธีการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาอาจจะนำไปสู่หรืออาจไม่นำไปสู่การแก้ปัญหา และปัญหาอาจได้รับการแก้ไขหรือไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อวิธีการแก้ปัญหานั้นถูกนำไปใช้

จากความหมายต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานที่ทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงทัศนะ

1. ความหมายของทัศนะ

แนวทัศนะนั้นจัดได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาครู เพราะงานทุกอย่างนั้น จะสามารถดำเนินไปจนสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้นั้น ซึ่งต่างก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาบุคลากร เพราะตัวชีวิตที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 04 ต.ค. 2555
เลขทะเบียน..... 249030
เลขเรียกหนังสือ.....

ครู ดังนั้นแนวทัศนคติของนักการศึกษา นักวิชาการหลายท่านต่างได้ให้ความหมายในแง่มุมต่างๆ ของทัศนคติไว้ดังนี้

สมยศ นาวิกาน (2540, หน้า 149) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง การแสดงออกทางความคิด ทัศนคติ เจตคติเพื่อร่วมกันในการแก้ไขปัญหา และสร้างเสริม ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจร่วมกัน

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542, หน้า 127) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง การแสดงความคิดของกลุ่มบุคคลเพื่อแก้ปัญหา หรือดำเนินการเพื่อสร้างหรือพัฒนา โดยตอบสนองต่อความต้องการในทางสังคมความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542, หน้า 185) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง การแสดงทางความคิดความรู้สึกร่วมกันโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตัดสินใจร่วมกันจัดการดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการกับเรื่องบางสิ่งบางอย่างเพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

ทรงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 128) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง การแสดงความคิดและ พุดคุยร่วมกันของกลุ่มบุคคล โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยการจัดการประชุม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการ

ถวิลวดี บุรีกุล (2553, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง การแสดงทาง ความคิดเห็นของบุคคลกลุ่มบุคคลประชาชนหรือผู้ปกครองในการให้ข้อมูลการปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกันการร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยที่เป็นการเริ่มจากการสื่อสาร ทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงผู้เดียวไปจนถึงระบบการสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษา ร่วมคิด ร่วมวางแผน

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9 - 11) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง การที่มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องนั้นมีส่วนในการ ทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การ ความรู้สึกผูกพันที่เกี่ยวข้อง หากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้วจะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือผูกพัน สิ่งที่ดีกลงใจร่วมกัน

ชอร์วี่, และ ไรท์ (Shaw, & Wright, 1967, p. 320) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง การแสดงออกซึ่งการตัดสินใจ จากการประเมินค่าเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและทัศนคตินั้น ได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

เทอร์สโตน (Thurstone, 1982, p. 531) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ผลรวม ทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่ง บางอย่าง การแสดงออกทางด้านการพูดเป็นความคิด อยากจะวัดทัศนคติเราก็ทำได้โดยวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อ 1) เป็นกระบวนการในการร่วมกันแก้ปัญหา และสร้างความเชื่อมั่น 2) เพื่อช่วยในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น 3) เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ 4) เพื่อให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยการจัดประชุม และ 5) ทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการทำงาน ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับงานหรือองค์กร

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแสดงทักษะ

ดิณ ปรัชญพฤทธิ (2532, หน้า 624 - 643) ได้แบ่งทฤษฎีการมีส่วนร่วมแสดงทักษะ ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการที่จะเลือกตั้งนั้น หรือการที่ถอดถอนผู้ นำเป็นเครื่องหมายของการให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดีทฤษฎีนี้จะเน้นเฉพาะการวางโครงสร้างของสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริงผู้ที่มี ส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่างๆ ที่จะเสนอตัวเข้ามาเพื่อสมัคร รับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) ทฤษฎีที่เน้นการมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้ นำ เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบายยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและการพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นคือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุมคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

วิวัฒน์ พรหมนิรินทร์ (2542, หน้า11) เสนอทฤษฎีของการมีส่วนร่วมเรื่องของความคิดเห็นอย่างผิวเผินโดยกล่าวว่า ความคิดเห็นอย่างผิวเผินนั้นเป็นเพียงเอาคนมาร่วมที่กระทำกิจกรรมบางอย่างตามความคิดเห็นหรือการวางแผนของผู้อื่น และควบคุมโดยผู้อื่นที่ ไม่อาจยอมรับได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

อำนาจ สิทธิแสง (2543, หน้า41) ได้เสนอทฤษฎีในเรื่องของลักษณะของการมีส่วนร่วมแสดงทักษะของประชาชน โดยกล่าวว่า การดำเนินงานจะบรรลุความสำเร็จได้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ คือ 1) มีส่วนร่วมในการคิดเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม 2) มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 3) มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน 4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 5) มีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 6) มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2553, หน้า19) เสนอทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการแสดงทักษะว่าเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน อันเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อจะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและที่ได้รับการสนับสนุนจาก

สาธารณชนซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็ขึ้นกับวัตถุประสงค์ หลัก 3 ประการ คือ 1) การให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน 2) ให้สาธารณชนแสดงทัศนะต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐ และ 3) มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับ ทุกๆ คน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมแสดงทัศนะนั้นหมายถึง การร่วมกันแสดงทัศนะในรูปของความเป็นผู้แทน และแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งจะก่อให้เกิด 1) ให้สาธารณชนแสดงทัศนะต่อการวางโครงสร้างของสถาบัน 2) เพื่อร่วมในการตัดสินใจในการถอดถอนความเป็นผู้นำ 3) การร่วมกันในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน 4) เป็นการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการปฏิบัติงาน

3. องค์ประกอบของทัศนะ

ธีรนิติย์ ลิมปรั้งษ์ (2540, หน้า 42) แบ่งองค์ประกอบของทัศนะออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนของความรู้สึก (affective component) หมายถึง บรรดาความรู้สึกที่ชอบ ไม่ชอบ รักหรือเกลียด หรือกลัว ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ของบุคคลหรือในสังคมไทยเราก็คือ เรื่องของใจนั่นเอง

2. ส่วนของสติและเหตุผล (cognitive component) ในส่วนนี้เป็นเรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกแยกแยะความแตกต่าง ตลอดจนผลต่อเนื่อง ผลได้ผลเสียในส่วนนี้ นั้นถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ก็คือ การที่บุคคลจะสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับการอบรม สั่งสอนและถ่ายทอด มาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนจะประเมิน ซึ่งถ้าเป็นในกรณีของนักวิทยาศาสตร์ ก็รวมทั้งกรใช้ความรู้ในสาขาที่ตนได้ร่ำเรียนเข้ามา ประกอบการพิจารณา แยกแยะ ข้อแตกต่างระหว่างส่วนนี้กับความรู้สึกคือ การพิจารณาของบุคคลในส่วนนี้จะมีลักษณะปลอดจากอารมณ์แต่จะเป็นเรื่องของเหตุผลสืบเนื่องจากความเชื่อของบุคคล

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2543, หน้า 57) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนะมี 3 องค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้หรือความคิด (cognitive component) หมายถึง ทัศนะของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเป็นอันดับแรกและเป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นในด้านที่ว่าสิ่งนั้นมีคุณหรือโทษมากน้อยเพียงใด เป็นความรู้ หรือความเชื่อใช้ประเมินสิ่งนั้นได้

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (affective component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น พอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้น ความรู้สึกจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกเกี่ยวกับคุณหรือโทษของสิ่งนั้นแล้ว

3. องค์ประกอบทางด้านความพร้อมจะกระทำ (action tendency component)

หมายถึง ความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ เมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่า และความรู้สึกชอบไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่สอดคล้องกัน ซึ่งตามมาก็คือความพร้อมที่จะกระทำให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเองสิ่งนั้นด้วย

อุบลวดี ระวัง (2550, หน้า 9 – 14) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนะไว้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (affective or emotional component) องค์ประกอบด้านนี้เกิดจากการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (conditioned learning) ของคนเราในอดีตซึ่งมีผลต่อความรู้สึกในด้านบวกหรือลบที่มีต่อสิ่งที่ได้รับรู้ เช่น การมีประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งใดย่อมส่งผลในทางลบให้เกิดขึ้น เมื่อพบสิ่งนั้นในเวลาต่อมาบุคคลนั้นก็จะไม่ชอบ

2. องค์ประกอบด้านความคิดความเชื่อ (cognitive or belief component) ทัศนะของบุคคลแสดงให้ผู้อื่นได้ทราบว่าบุคคลนั้นมี ความเชื่อ (belief) ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางใด ความเชื่อนี้มีผลต่อการแสดงออกของบุคคลองค์ประกอบด้านความคิดความเชื่อนี้เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะจากสังคมแวดล้อมตัวบุคคลนั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavioral component) ในเมื่อทัศนะเป็นส่วนหนึ่งของระบบความคิดความเชื่อของบุคคล ทัศนะจึงเป็นตัวจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทางเดียวกันกับทัศนะของตน ดังนั้น พฤติกรรมจึงเป็นสิ่งสะท้อนของทัศนะ อย่างไรก็ตามแม้ว่าทัศนะกับพฤติกรรมจะมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่มีผลงานวิจัยอยู่หลายเรื่อง que แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับทัศนะของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นเสมอไป ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของคนเรานั้นมิได้ถูกกำหนดโดยทัศนะแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัจจัยอื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแปรของพฤติกรรมของคนเรานั้น เช่น ตำแหน่ง สถานการณ์และเหตุการณ์แวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

ชวลิต อนันตวงษ์ (2546, หน้า 14) เห็นว่าทัศนะเป็นระบบที่มีสถานะที่มั่นคงอันหนึ่ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ (cognitive component) 2) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (feeling component) และ 3) องค์ประกอบด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรม (behavior component)

โรเซนเบิร์ก, และ โฮฟแลนด์ (Rosenberg, & Hovland, 1966, p.230) ได้แบ่งองค์ประกอบของทัศนะ ออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วย คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ ความเข้าใจ (cognitive component) เป็นเรื่องของความเชื่อ การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งในทางบวกหรือทางลบ

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (affective component) เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก และค่านิยมส่วนตัว ซึ่งมีแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทำให้เกิดทัศนะในทางใดทางหนึ่งต่อเนื้องั้นๆ เช่น ชอบหรือไม่ชอบ

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (behavioral component) เป็นความพร้อมหรือแนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางหนึ่งทางใด เช่น พร้อมที่จะช่วยหรือพร้อม

ที่จะต่อต้าน เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของทักษะหมายถึง ทักษะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลแต่ละคนที่แสดงความเห็นในเรื่องใดย่อมจะมีความรู้เกี่ยวเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงไร เราสังเกตได้ว่าสิ่งใดก็ตามเมื่อเราได้สัมผัสและเกิดความรู้สึกที่ฝังใจเกี่ยวกับสิ่งใด เราก็จำข้อมูลของสิ่งนั้นได้มากกว่าสิ่งที่เราสัมผัสแล้วรู้สึกเฉยๆ ทั้งนี้ก็เพราะว่าทักษะช่วยในการเก็บข้อมูล สังเกตปรากฏการณ์ และนำมาอ้างหรือคาดการณ์ต่างๆ ในระบบความคิดบุคคลเรามักจะเลือกเก็บข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับความเชื่อและความรู้สึกของตน ดังนั้นทักษะจึงเป็นสิ่งที่ช่วยในการจดจำปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อสะสมเป็นความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

1. ความหมายของการศึกษาพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 13) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่า หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาอ่อน เด็กมีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ เด็กมีปัญหาทางอารมณ์หรือพฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เด็กพิการซ้ำซ้อน และเด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า3) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเป็นพิเศษสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ได้แก่ หูหนวกตาบอด ร่างกายพิการ และบุคคลที่มีความบกพร่องทางสมองหรือปัญญา ที่ไม่สามารถจะรับบริการการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลปกติทั่วไป ต้องมีสถานที่เรียนอุปถัมภ์การเรียน และบริการพิเศษต่างๆ เพื่อให้บุคคลที่มีความบกพร่องดังกล่าว ได้พัฒนาความสามารถให้เป็นพลเมืองดีมีประโยชน์ต่อสังคม

วาริ ธีระจิตร (2545, หน้า 1) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาทั้งด้านการเรียนการสอนและบริการ ที่จัดให้แก่เด็กพิเศษที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ ได้แก่ เด็กปัญญาอ่อน เด็กพิการทางกายและสุขภาพ เด็กพิการทางตา ทางหู เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม และเด็กที่มีปัญหาทางการพูด รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศให้ได้รับความรู้เพิ่มในส่วนที่ขาดไป ดัดทอนความรู้ที่ไม่จำเป็น

เกตุร วงศ์ก้อม (2548, หน้า 2) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ว่าความต้องการพิเศษนั้นจะเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งการจัดการศึกษาในรูปแบบปกติไม่สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาในลักษณะพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นพิเศษที่แตกต่างของแต่ละบุคคล

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 12) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดบริการทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่

เอื้ออำนวยต่อรูปแบบการเรียนรู้ และการสร้างเสริมศักยภาพส่วนบุคคล ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม เด็กที่มีความต้องการพิเศษดังกล่าวนี้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ เด็กร่างกายพิการ และเด็กปัญญาเลิศ

คอลลิก, และ แกลเลเกอร์ (Kirk, & Gallagher, 1978, p. 22) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง เป็นการเพิ่ม เสริม จากโปรแกรมการศึกษาภาคปกติ เพื่อช่วยเด็กพิเศษในการพัฒนาศักยภาพของคน

ฮาเวิร์ด, และ ออร์แลนสกี (Haward, & Orlansky, 1990, p. 9) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์พิเศษ กระบวนการสอน และความช่วยเหลืออื่นๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคลและติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งช่วยให้เด็กสามารถพึ่งตนเองได้มากที่สุดและบรรลุผลสำเร็จจากการศึกษามากที่สุด

ฮัลลาแฮน, และ คอฟแมน (Hallahan, & Kauffman, 1991, p. 4) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่าหมายถึงการจัดการเรียนการสอน ที่ได้ออกแบบไว้เป็นพิเศษ ซึ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลของเด็กพิเศษแต่ละคน

สรุปได้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ มีวิธีการสอน เนื้อหา เครื่องมือ และบริการที่แตกต่างจากเด็กปกติ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กพิเศษกับลักษณะของเด็กด้วย

2. ความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 1) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษไว้ดังนี้ คนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง นับเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคมที่สำคัญ หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง ย่อมมีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้เช่นเดียวกันคนทั่วไป การส่งเสริมพัฒนาคนเหล่านี้ให้เต็มศักยภาพ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การค้นพบความพิการหรือความบกพร่องด้วยการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้การศึกษ การพัฒนาทักษะทางสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพการจัดการศึกษาให้กลุ่มคนดังกล่าว มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (early intervention services : EI) ตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่พบความพิการหรือความบกพร่อง ให้การศึกษาอบรมให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีมีอาชีพ มีงานทำ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคมช่วยเหลือตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 13) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง เป็นการรวมพลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน องค์กรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือ และสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมพัฒนาระบบการทำงานร่วมกัน

ระหว่างหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งปลูกจิตสำนึกและสร้าง เจตคติที่เหมาะสมให้ สังคม ชุมชน ผู้จัดบริการและประชาชน ตระหนักถึงศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลและ เฉพาะบุคคลรวมถึงสิทธิเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถให้เต็มศักยภาพ ของแต่ละบุคคล โดยการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) ตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่พบ ความพิการหรือความบกพร่อง ให้การศึกษาอบรมให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีมี อาชีพ มีงานทำ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม ช่วยเหลือตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

3. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 20) แบ่งประเภท ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ 12 ประเภท ได้แก่ 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2) เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้ 3) เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้ 4) เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก 5) เด็กที่มีความ บกพร่องทางสายตา 6) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย 7) เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม 8) เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ 9) เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล 10) เด็กปัญญาเลิศ 11) เด็ก ออทิสติก 12) เด็กที่มีความบกพร่องซ้อน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า11) ปัจจุบัน เปลี่ยนเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็น 10 ประเภท คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง เด็กที่มองไม่เห็น (ตาบอดสนิท) หรือพอเห็นแสงเลือนรางและมีความบกพร่องทางสายตาทั้งสองข้าง โดยมีความสามารถในการ เห็นได้ไม่ถึงเศษหนึ่งส่วนสิบของคนสายตาปกติ จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ

1.1 เด็กตาบอด หมายถึง เด็กที่มองไม่เห็น หรือมองเห็นบ้างแต่ไม่มากนักแม้ ได้รับการแก้ไขแล้วยังไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนหนังสือได้

1.2 เด็กสายตาเลือนราง หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาสามารถ มองเห็นได้บ้าง หรือมองเห็นได้เลือนราง (low vision) เมื่อได้รับการแก้ไขแล้วอาจใช้อุปกรณ์ พิเศษบางอย่างช่วยจึงสามารถใช้สายตาในการเรียนหนังสือได้บ้าง

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินไม่สามารถ รับฟังเสียงได้เหมือนปกติ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่มีการได้ยินเหลืออยู่บ้างสามารถได้ยินได้ไม่ว่าจะ ใส่เครื่องช่วยฟัง(hearing aids)หรือไม่ก็ตามเด็กหูตึงจะมีระดับการได้ยินระหว่าง 26-89 เดซิเบล ซึ่งคนปกติจะมีระดับการได้ยินระหว่าง 0-25 เดซิเบล

2.2 เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ตั้งแต่ 90 เดซิเบล ขึ้นไปไม่ สามารถได้ยินเสียงพูดดังๆ อาจรับรู้เสียงบางเสียงได้จากการสั่นสะเทือนไม่สามารถใช้การได้ยิน

ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เด็กหูหนวกอาจสูญเสียการได้ยินมาตั้งแต่กำเนิดหรือเกิดการสูญเสียการได้ยินในภายหลัง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาการพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยินและอายุที่เริ่มสูญเสียการได้ยินของเด็ก

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีภาวะความจำกัดอย่างชัดเจนในทักษะการดำรงชีวิต ซึ่งแสดงลักษณะเฉพาะ คือ มีความสามารถทางสติปัญญาค่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2 ขึ้นไป รวมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะจาก 10 ทักษะ ดังนี้ 1) การสื่อความหมาย 2) การดูแลตนเอง 3) การดำรงชีวิตภายในบ้าน 4) ทักษะทางสังคมและความสัมพันธ์กับผู้อื่น 5) รู้จักใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน 6) การควบคุมตนเอง 7) การนำความรู้มาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน 8) การทำงาน 9) การใช้เวลาร่าง 10) สุขภาพอนามัยและความปลอดภัย และแสดงอาการก่อนมีอายุ 18 ปี เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้ากว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน ส่งผลให้มีความจำกัดในการปรับตัว ที่สามารถดำรงชีวิตในชุมชนและสังคมได้เมื่อเด็กเหล่านี้ได้เข้าเรียนร่วมชั้นกับเด็กปกติ จะมีพฤติกรรมกรรมการปรับตัวที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตในชุมชนและสังคมได้ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการฟื้นฟูสมรรถภาพจากทีมบุคลากร เช่น ผู้ปกครองบุคลากรทางการแพทย์และครู การจัดการศึกษาที่เหมาะสมทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กเหล่านี้ดีขึ้นลักษณะ และความต้องการพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับอายุ และความรุนแรงของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งทางการแพทย์แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับน้อย (mild) ระดับปานกลาง (moderate) ระดับรุนแรง (severe) และระดับ รุนแรงมาก (profound) ในบุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาทั้งหมด จะพบว่ามีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับน้อยมีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 85-87 ระดับปานกลางประมาณร้อยละ 6-10 ระดับรุนแรงร้อยละ 3-4 และระดับรุนแรงมากประมาณร้อยละ 1 ในทางการศึกษาจะแบ่งภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ 3 ระดับ คือ

3.1 ระดับที่เรียนได้ เป็นเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาอยู่ในระดับน้อยสามารถช่วยเหลือตนเองได้ จะมีพัฒนาการด้านการฟัง การพูดและเขียนล่าช้า สามารถทำงานเชิงปฏิบัติการมากกว่าด้านวิชาการ สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้

3.2 ระดับที่ฝึกได้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้จำกัด อยู่เฉพาะทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการฟัง พูด อ่าน เขียน และนับจำนวนเท่านั้น จำเป็นต้องเรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ หรือโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

3.3 ระดับที่ไม่สามารถเรียนได้หรือฝึกได้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงมาก ช่วยเหลือตนเองได้น้อยมากหรือไม่ได้เลย ต้องอยู่ในความดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ และต้องมีคนคอยดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่วนใหญ่ จะมีภาวะบกพร่องในระดับน้อยซึ่งหากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแต่

เยาว์วัย จัดการศึกษาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถแต่ละบุคคล ฝึกทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ปรับตัวอยู่ในสังคมและมีการงานอาชีพเลี้ยงตัวได้

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ หมายถึงเด็กที่มีความผิดปกติของแขน ขา และ/ หรือลำตัว รวมไปถึงศีรษะ แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีสายตาพิการหรือสูญเสียการได้ยิน แม้ว่าดวงตาและระบบการได้ยินจะเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายก็ตาม ทำให้มีปัญหาในการเคลื่อนไหว และยังรวมถึงเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง มีโรคประจำตัว เช่น โรคหอบหืด โรคหัวใจโรคเบาหวาน จำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมใหม่ ให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็กเหล่านี้

5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งเรื่องขึ้นไป ความผิดปกติดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษาการพูด หรือการเขียนซึ่งอาจส่งผลถึงความสามารถที่บกพร่องไปเกี่ยวกับการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียนสะกดคำ ตลอดจนการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ รวมถึงสภาวะความพิการด้านการรับรู้ การที่สมองขาดสมาธิ สมาธิไม่อาจทำหน้าที่บางอย่างได้เล็กน้อย การมีปัญหาด้านการอ่าน (dyslexia) และการมีปัญหาด้านภาษา (aphasia) แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากความพิการด้านสายตาด้านการได้ยินหรือมีร่างกายพิการ ตลอดจนการมีภาวะปัญญาอ่อน มีปัญหาทางอารมณ์ หรือเด็กด้อยโอกาส

6. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม (behavior disorder : BD) หมายถึงเด็กที่แสดงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเด็กทั่วไป และพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กและผู้อื่นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนนี้เป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างเด็กกับสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก และ/ หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเด็กเอง

7. เด็กออทิสติก (autistic child) หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติทาง ด้านพัฒนาการที่เกี่ยวกับสังคม อารมณ์ และการสื่อสารอย่างรุนแรง อาจมีหรือไม่มีปัญญาอ่อนร่วมด้วยเด็กประเภทนี้ยังไม่มีชื่อเรียกภาษาไทย ยังคงเรียกตามคำเดิมในภาษาอังกฤษว่า "ออทิสซึม" (autism) ซึ่งเป็นคำนามที่เรียกโรคนี้ ส่วนเด็กที่มีอาการของโรคนี้เรียกว่า "เด็กออทิสติก" (autistic child) สาเหตุที่แท้จริงของการเป็นเด็กออทิสติกยังไม่ทราบแน่ชัด แต่นักวิชาการจำนวนมากเชื่อว่ามีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ สาเหตุความบกพร่องทางระบบชีววิทยาของร่างกายรวมถึงความผิดปกติในสมอง ความผิดปกติของระบบประสาท ซึ่งก่อให้เกิดความบกพร่องในการเรียนรู้สาเหตุอีกประการหนึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่การให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ต้องใช้ความอดทน จริงจัง มีความรู้ประสบการณ์ และต่อเนื่องโดยความร่วมมือของบุคลากรหลายๆ ด้าน เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา ครู ฝึกพูด ครูการศึกษาพิเศษนักสังคมสงเคราะห์ พ่อ แม่ ผู้ปกครองและผู้ใกล้ชิดเด็กเหล่านี้

8. เด็กสมาธิสั้น (attention deficit and hyperactivity disorders—ADHD) หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติด้านความสนใจ และพฤติกรรมอยู่ไม่สุข มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุ หรือระดับพัฒนาการในเรื่องของการขาดสมาธิ ความหุนหันพลันแล่นยับยั้งตัวเองไม่ค่อยได้ อาจมีการซุกซนผิดปกติหรือมีลักษณะเชิงซ้า สงบเงียบ ไม่สามารถให้ความสนใจต่อการเรียนได้อย่างจริงจังและนานเพียงพอโดยจะปรากฏอาการให้เห็นก่อนอายุ 7 ปี เด็กสมาธิสั้นอาจมีลักษณะทางอารมณ์ และพฤติกรรม 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

8.1 สมาธิบกพร่อง เช่น เสียสมาธิง่าย ให้ความสนใจได้ไม่นาน วอกแวกง่าย มีปัญหาในการปฏิบัติตามคำสั่งที่ซับซ้อน

8.2 ความผลีผลาม เช่น พุด/ แสดงออกก่อนคิด หุนหัน มีความว่องไวผิดปกติ ขาดความระมัดระวัง บางคนซนมาก ซุ่มซ้า ไม่เรียบร้อย เป็นต้น

8.3 พฤติกรรมอยู่ไม่สุข เช่น นั่งนิ่งๆ ไม่เป็น ไม่สนใจเวลาครูสอนเพราะทำอย่างอื่นไปด้วย มีความยากลำบากในการรอคอย ไม่ยอมเข้าคิว เป็นต้น สำหรับลักษณะ ทางอารมณ์ที่จะพบคือ อารมณ์แปรปรวนง่าย ขาดความอดทนอดกลั้น ใจร้อน โมโหง่าย ไม่ค่อยอยู่ในกฎกติกา

9. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน (multiple handicapped children) หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องทางอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมากกว่า 1 อย่าง ในบุคคลเดียวกัน เช่น เด็กปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน เด็กปัญญาอ่อนที่ตาบอด เด็กที่ทั้งหูหนวกและตาบอด เป็นต้น สาเหตุของสภาพความบกพร่องซ้ำซ้อนมีหลายประการ คือ สาเหตุบกพร่องก่อนคลอดอาจเป็นความผิดปกติของโครโมโซม ความผิดปกติของระบบเมตาโบลิซึม มารดาเป็นหัดเยอรมัน ดิทยาหรือสิ่งเสพติด การขาดสารอาหารระหว่างตั้งครรภ์ เป็นต้น ส่วนสาเหตุอื่นอาจเกิดจากการขาดออกซิเจนระหว่างคลอดสมองได้รับบาดเจ็บระหว่างคลอด สาเหตุหลังคลอดอาจเกิดจากอุบัติเหตุ หรือการได้รับสารพิษ เป็นต้น เด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงมักเห็น ได้ชัดตั้งแต่แรกเกิด

10. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ในแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย ได้ให้ความหมายของเด็ก และเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษไว้ว่า หมายถึงเด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางวิชาการ ในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขาอย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่น ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อม และประสบการณ์เดียวกัน

เบญจมา ชลธารินทร์ (2543, หน้า 1) กล่าวว่าบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่ไม่สามารถปฏิบัติสิ่งที่จำเป็นที่คนปกติ และ/ หรือดำเนินชีวิตในสังคมทั่วไปต้องทำเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้งหมดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่อง

ทางร่างกายหรือสมอง โดยเป็นมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ได้

วาริ ธีระจิตร (2545, หน้า 3-5) กล่าวว่า การแบ่งประเภทเด็กพิการ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในด้านการศึกษาจะต้องพิจารณาความจำกัดทางร่างกาย และสติปัญญา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการศึกษา ดังนี้

1. มีความจำกัดทางสติปัญญาแยกเป็น 1) กลุ่มเรียนช้าหรือเรียนซ้ำ 2) กลุ่มปัญญาอ่อนพอเรียนได้ 3) กลุ่มปัญญาอ่อนพอฝึกได้

2. มีความจำกัดทางร่างกาย แยกเป็น 1) กลุ่มบกพร่องทางการเห็น 2) กลุ่มบกพร่องทางการได้ยิน 3) กลุ่มบกพร่องทางการพูด 4) กลุ่มบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ 5) กลุ่มบกพร่องทางพฤติกรรม

กัญญ์ จันทน์ใจวงศ์ (2546, หน้า 23) ได้สรุปว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางด้านพัฒนาการของร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษาหรือสติปัญญา และไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ดังเช่นเด็กปกติทั่วไป รวมถึงทางด้านการศึกษา ซึ่งต้องจัดให้มีการเรียนการสอนที่ต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภท

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 19) กล่าวว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นเด็กที่มีสภาพความบกพร่องในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางด้านพัฒนาการของร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษาหรือสติปัญญาในทางด้านการศึกษานั้น จะต้องพิจารณาความจำกัดของสภาพร่างกาย และความจำกัดทางสติปัญญา เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ซึ่งโรงเรียนอาจต้องการ ครู อุปกรณ์ และอื่น ๆ เพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนเด็กปกติ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้ ตามความสามารถของตนเพื่อที่จะพึ่งตนเองได้ และอยู่ในสังคมต่อไปได้อย่างปกติสุข

แอสแมน, และเอลกินส์ (Ashman, & Elkins, 1990, p. 5) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาเฉพาะของตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ต่างไปจากเด็กปกติทั้งทางด้านเนื้อหา หลักสูตร กระบวนการที่ใช้ และการประเมินผล

สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษคือ เด็กซึ่งมีพัฒนาการผิดปกติ เด็กพิการ หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ทั้งที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดและไม่เด่นชัด จัดเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษามี 9 ประเภท คือ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก 9) บุคคลพิการซ้อน

4. ประเภทของการจัดการศึกษาพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 67-68) ระบุถึงแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อคนพิการ หรือคนที่มีความบกพร่อง ของกระทรวงศึกษาธิการจะต้องสอดคล้องกับหลักการดังกล่าว และเป็นไปตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ได้ระบุไว้ในหลายหมวดหลายมาตราด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน หมวด 2 เรื่องสิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา และหมวด 8 เรื่องทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เสนอรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย บุคคลพิการ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแลเป็นพิเศษ บิดา มารดา บุคคล ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีสิทธิได้รับการอุดหนุนจากรัฐ ซึ่งได้มีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 10 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถานสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากรัฐและเอกชน การจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาตลอดจนส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการระดมทรัพยากรโดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเกื้อหนุนให้สถาบันต่างๆ ในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมกับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็นตามมาตรา 60(3) การกำหนดการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสองวรรคสามและวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทาง

การศึกษา และความเป็นธรรมทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. ให้คนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยทั้งในสายอาชีพและสายสามัญจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งอาจจัดในลักษณะสถานศึกษาพิเศษหรือเรียนร่วมในสถานศึกษาปกติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 มาตรา 12 และมาตรา 60

2. พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร สื่อ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการให้โอกาสการเรียนรู้ให้มีความก้าวหน้าเพียงพอ โดยใช้มาตรฐานการศึกษาพิเศษเป็นเกณฑ์ วัตถุประสงค์การจัดให้มีวิธีการประเมินผลการศึกษาทุกระบบ ให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความพิการหรือความบกพร่องที่จะให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพ ความสามารถ ความต้องการ ตลอดจนการสร้างทักษะอื่นทดแทนทักษะที่บกพร่องทุกประเภท และทุกระดับการศึกษา ตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 28 วรรคแรก ดังนี้

2.1 จัดให้มีและพัฒนากลไกที่จะเชื่อมโยงและประสานงานในลักษณะเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนสถาบันครอบครัวให้ร่วมดำเนินการ โดยให้การสนับสนุนแก่ชุมชน ครอบครัวและท้องถิ่นในการดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่องเหล่านั้น ทั้งนี้ให้มีระบบส่งต่อที่ถูกต้องตามที่ได้ระบุไว้ใน มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

2.2 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงสาธารณสุข ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้การอบรมพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในสาระความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ นับตั้งแต่แรกเกิด หรือค้นพบความพิการ

2.3 ให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษให้เพียงพอและอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะด้านบริการแนะแนวและเทคโนโลยี โดยเน้นให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาผลิตบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ สล่าภาษามือ และเจ้าหน้าที่ทางเทคนิค โดยจัดให้มีการฝึกอบรมครู และเจ้าหน้าที่การศึกษาพิเศษในทุกระดับทุกระบบรวมทั้งครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนปกติที่มีโครงการเรียนร่วม หรือโรงเรียนการศึกษาพิเศษทั้งก่อนประจำการ และระหว่างประจำการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ตลอดจนจัดให้มีการให้

คำปรึกษาแนะนำ การศึกษาคุณภาพและให้ทุนการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นเพื่อให้ครูมีความชำนาญ

2.4 ให้มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบเรียนร่วม รูปแบบการเรียนการสอน การผลิตและการเผยแพร่สื่อการเรียนการสอน การซ่อมบำรุงอุปกรณ์พิเศษสื่อการเรียนการสอน เกณฑ์การประเมินผลการจัดการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท รวมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยดังกล่าว

2.5 ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณการออกกำลังกายการเล่นกีฬาและนันทนาการเพื่อให้คนพิการ หรือคนที่มีความบกพร่องมีสุขภาพแข็งแรง มีน้ำใจเป็นนักกีฬาโดยจัดและส่งเสริมการแข่งขันกีฬาคนพิการทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

2.6 ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรอาสาสมัครเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังรวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชน ครู นักศึกษาและนักเรียน เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือคนพิการ

2.7 ให้มีครูเดินสอนสำหรับโครงการเรียนร่วม ในโรงเรียนที่ขาดครูการศึกษาพิเศษตลอดจนให้มีครูสอนเสริมในสถานศึกษาเรียนร่วมทุกระดับชั้น

2.8 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ หรือคนที่มีความบกพร่อง

2.9 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักให้ทุกคนมีความคิด มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง และประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันเหตุของการพิการและจงใจหน่วยงานต่างๆ ให้รับคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่องเข้าทำงาน

3. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรการบริหาร และการจัดการศึกษาพิเศษให้สอดคล้องกับระบบบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติ ให้เป็นหน่วยงานกลางซึ่งจะอยู่ภายใต้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีศูนย์การศึกษาพิเศษเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเครือข่ายในส่วนภูมิภาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า78) ระบุว่า แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาพิเศษที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก และเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ และเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยหลักการพื้นฐานว่าเด็กควรเรียนด้วยกันเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคต่างๆ โรงเรียนต้องยอมรับและสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของเด็ก ซึ่งครอบคลุมทั้งรูปแบบและระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็ก

เกยูร วงศ์ก้อม (2548, หน้า 3-7) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษสามารถจัดได้หลายประเภทดังนี้

1. การเรียนร่วม เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปสู่ระบบการศึกษาปกติ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ โดยมีครูปกติและครูการศึกษา

พิเศษร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (collaboration)

2. การเรียนรวม หมายถึง การศึกษาสำหรับทุกคนโดยรับเข้ามาเรียนรวมกันตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษา และจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล

3. โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท โดยจัดในทุกระดับทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

4. การจัดโดยครอบครัว เป็นการให้สิทธิแก่บุคคลและครอบครัวที่มีเด็กพิการในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับครอบครัวที่ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็น ค่านิยม ทัศนคติ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัว

5. การจัดโดยชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรเอกชน หรือสถาบันทางสังคมมีสิทธิในการจัดการศึกษา

6. การจัดในสถานพยาบาล เป็นการจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพและเจ็บป่วยเรื้อรังซึ่งต้องได้รับการดูแลในสถานพยาบาลระยะหนึ่งอาจจัดการศึกษาในสถานพยาบาลไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูทางการแพทย์

7. การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว เตรียมความพร้อมแก่เด็กพิการก่อนวัยเรียนหรือผู้พิการภายหลังก่อนส่งไปเรียนร่วม

8. การจัดการศึกษานอกระบบเป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาของผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหา หรือหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และสภาพความพิการ ส่วนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการจัดการศึกษาที่จัดให้เด็กหรือผู้มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจตามศักยภาพและโอกาส รวมทั้งสำหรับเด็กหรือผู้มีความต้องการพิเศษที่ไม่อาจเรียนรู้หรือได้รับประโยชน์จากวิธีการเรียนด้วยระบบอื่นใด โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ

ชลิต วิพัทนะพร (2553, พศจิกายน 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลหรือเด็กพิการในประเทศไทย ดำเนินการในหลายรูปแบบดังนี้

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) ฟื้นฟู เตรียมความพร้อมเด็กพิการทุกประเภท เพื่อการส่งต่อไปยังโรงเรียนหรือสถานบริการที่เหมาะสมกับเด็ก อีกทั้งบริการวิชาการ บริการและความช่วยเหลืออื่นๆ ซึ่งมีศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา จำนวน 13 แห่ง ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจำนวน 63 แห่ง ครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ และมีศูนย์การศึกษาพิเศษของมหาวิทยาลัยราชภัฏอีก 6 แห่งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ

2. โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ เป็นโรงเรียนสำหรับบริการแก่เด็กพิการ

ค่อนข้างรุนแรงไม่สามารถไปเรียนกับเด็กทั่วไปได้ ซึ่งมีโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการของรัฐจำนวน 43 แห่ง (โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 20 แห่ง โรงเรียนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 19 แห่ง โรงเรียนสำหรับเด็กบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ จำนวน 2 แห่ง และโรงเรียนสอนคนตาบอด 2 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาของเอกชนให้บริการอีกมากกว่า 10 แห่ง)

3. โรงเรียนจัดการเรียนร่วม เป็นโรงเรียนปกติทั่วไปในระดับประถมศึกษาและมัธยม ศึกษาที่จัดให้เด็กพิการมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ซึ่งได้ดำเนินการมาหลายปีแล้วและพัฒนาให้เป็นรูปแบบมากยิ่งขึ้น ภายใต้โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

4. การศึกษานอกระบบเพื่อคนพิการ มีหลักสูตรสายสามัญเรียนร่วม โดยศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนทุกจังหวัดเปิดสอน และหลักสูตรสายอาชีพ นอกจากนี้ยังมีสมาคมมูลนิธิ หน่วยงานเอกชนเข้าร่วมจัดหรืออาสาสมัครไปสอนที่บ้าน สำหรับผู้พิการที่ไม่สามารถเดินทางไปเรียนได้

5. การอาชีวศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ฯลฯ ก็จัดให้คนพิการได้เลือกเรียนร่วมกับคนทั่วไปตามสาขาที่ตนสนใจอย่างกว้างขวาง

6. การอุดมศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จัดให้บริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งแบบเฉพาะความพิการที่วิทยาลัยราชสุดา (มหาวิทยาลัยมหิดล) และแบบเรียนร่วมในหลายสถาบันอย่างกว้างขวางทั่วทุกภูมิภาคในประเทศ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษสามารถจัดการศึกษาได้หลายประเภท ดังนี้ 1) การเรียนร่วม 2) การเรียนรวม 3) โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ 4) การจัดโดยครอบครัว 5) การจัดโดยชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรเอกชน หรือสถาบันทางสังคม มีสิทธิในการจัดการศึกษา 6) การจัดในสถานพยาบาล 7) การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ และ 8) การจัดการศึกษานอกระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษารูปแบบการเรียนร่วม

1. ความหมายของการเรียนร่วม

วิชัย เวียงสงค์ (2542, หน้า 17) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข มีหลายวิธีขึ้นอยู่กับระดับของความพิการ โดยจะต้องยึดหลักการให้เด็กได้รับประโยชน์จากการเรียนร่วมมากที่สุดขณะอนุกรรมการคัดเลือก และจำแนกความพิการเพื่อการศึกษาของ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 17) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือการจัดให้เด็กที่มี

ความต้องการพิเศษและเด็กพิการเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรม และใช้ช่วงเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กพิการ กับเด็กทั่วไป

เบญญา ชลธารินทร์ (2543, หน้า 8-9) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ การรวมเอาเด็กพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาปกติมีการร่วมกิจกรรม และใช้เวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติโดยมีความหมายตามศัพท์ภาษาอังกฤษสองความหมาย คือ เมนสตรีมมิ่ง (mainstreaming) หมายถึง การเรียนร่วมเต็มเวลา โดยเด็กพิเศษจะเข้าเรียนในห้องเรียนปกติโดยไม่มีบริการเพิ่มเติมเป็นพิเศษ ส่วนอีกความหมายคือ อินทิเกรชัน (integration) หมายถึง การเรียนร่วมบางเวลา โดยเด็กพิเศษจะเข้าเรียนในชั้นปกติเป็นบางวิชา และรวมถึงการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และการเรียนรวม (inclusive education) หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กทุกคน โดยรับเข้ามาเรียนรวมกันตั้งแต่เริ่มรับการศึกษา และจัดบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล การให้การศึกษาร่วมเป็นการศึกษาที่เด็กปกติเริ่มเรียน และเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็เริ่มเรียนด้วย ในการจัดให้เรียนร่วมต้องให้บริการช่วยเหลือในระยะเริ่มแรก และต้องมีการปรับเปลี่ยนบุคลากร ครูประจำชั้นเรียนร่วมต้องมีทักษะในการที่จะออกไปทำงานกับครูประจำชั้นปกติได้

เกยูร วงศ์ก้อม (2548, หน้า 3) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าไปในระบบการศึกษาปกติ เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ โดยมีครูปกติ และครูการศึกษาพิเศษร่วมมือ และรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน (collaboration)

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 26) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ กระบวนการในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องระดับที่สามารถพัฒนา สามารถเรียนรู้ได้ ซึ่งมีความต้องการพิเศษ และเป็นการบริหารโรงเรียนด้วยการนำเอาคุณค่า ปรัชญา หลักการและกลวิธีของการศึกษาพิเศษ เข้ามาประสมประสานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนปกติ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

เกียร์ฮาร์ท, และซีไลแซน (Gearheart, & Cileishahn, 1980, p. 3) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ การร่วมกิจกรรมในชั้นปกติให้มากที่สุด โดยมีการให้ความช่วยเหลือแก่ครูปกติ การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อว่า เด็กแต่ละคนควรได้รับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุด ซึ่งเด็กจะได้รับการตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ดังนั้นระบบการเรียนร่วมที่แท้จริง จะต้องมิต้ององค์ประกอบของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนปกติและองค์ประกอบของการรับบริการช่วยเหลือสนับสนุนจากครูการศึกษาพิเศษ

สตีเฟน (Stephen, 1982, p.10) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ การจัดการศึกษาให้เด็กพิการขั้นไม่รุนแรง และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดน้อยที่สุด โดยมีพื้นฐานจาก

ปรัชญาความเสมอภาคทางการศึกษา จัดให้มีแผนการเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ความสัมฤทธิ์ทางการเรียน และให้เด็กดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

อัลเลน (Allen, 1991, p.54) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีการควบคุมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด และเด็กปกติได้เรียนด้วยกันในขอบเขตที่เหมาะสมให้มากที่สุด โดยดูพื้นฐานปัญหาทางพัฒนาการ และระดับทักษะของเด็กเป็นรายบุคคล

โชเอท (Choate, 1993, p.12) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือ การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าในโครงการศึกษาต่างๆ ไป ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย บกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องทางอารมณ์ บกพร่องทางสติปัญญา และมีความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ซึ่งเด็กเหล่านี้จะได้รับการสอนเหมือนเด็กปกติในห้องเดียวกัน ซึ่งการเรียนร่วมนั้นมีความหมายเป็นทั้งความคิดรวบยอด และการปฏิบัติทางด้านความคิด

สรุปได้ว่า การเรียนร่วม หมายถึง การนำเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมาเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติ โดยรับเข้ามาเรียนร่วมกันตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาลงจนจัดให้มีการให้บริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล

2. ปรัชญาการจัดการเรียนร่วม

บังกอร์ ดันปาน (2535, หน้า 31) กล่าวว่า ปรัชญาของการเรียนร่วมมีพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาจึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้น การจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน และวัยเรียนเพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคมเพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้น การจัดเด็กพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้านด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

อุบล เล่นวาริ (2543, หน้า 22) ได้กล่าวปรัชญาของการเรียนร่วม ว่า ควรเตรียมผู้พิการตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ และมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้

สามารถดำรงชีพร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุขเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่

วาริ ธิระจิตร (2545, หน้า 10) ได้กล่าวปรัชญาของการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนปกติ
2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัดการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็วที่สุดในทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความต้องการพิเศษ
3. การจัดการศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติอย่างมีประสิทธิภาพโดยที่เด็กเหล่านี้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. การจัดการศึกษาพิเศษ ต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ
5. การศึกษาพิเศษ และการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมรายบุคคล บางกิจกรรมอาจจัดเป็นกลุ่มได้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องคล้ายคลึงกัน
6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จให้มาก เพื่อที่จะทำให้เด็กมั่นใจแม้ตัวเองจะมีความบกพร่องแต่ก็มีความสามารถบางอย่างอย่างดีเท่ากับเด็กปกติ
7. การศึกษาพิเศษ ควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตัวเอง มีความเชื่อมั่นมีสักการแห่งตน และมุ่งให้ช่วยตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
8. การศึกษาพิเศษ ควรจัดอย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่แรกเกิดเรื่อยไป จะขาดตอนไม่ได้และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึงปรัชญาของการเรียนร่วม ไว้ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ และโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับบริการทางการศึกษาไม่ว่าบุคคลนั้นจะเกิดมาพิการหรือปกติก็ตาม รัฐจัดการศึกษาให้กับเด็กปกติได้อย่างดี ก็ต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย
2. ในสังคมนั้นไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมได้ คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นคนปกติคนอื่น ๆ เมื่อสังคมต้องการให้คนพิการอยู่ในสังคมได้ สังคมก็ต้องเปิดโอกาสให้คนพิการได้ศึกษาเรียนรู้เช่นคนปกติ
3. การจัดโปรแกรมการศึกษา ต้องเน้นที่ความต้องการทางการศึกษาที่เป็นเฉพาะบุคคล เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีลักษณะแตกต่างกัน แต่ละคนมีความต้องการทางการศึกษาไม่เหมือนกัน
4. การจัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษ ควรมุ่งเน้นความสามารถ ความสำเร็จของเด็กพิเศษมากกว่าที่จะพุ่งเล็งไปที่ความด้อยสมรรถภาพของเด็ก
5. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการฟื้นฟูและได้รับบริการทางการศึกษา

โดยเร็วที่สุด เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาสมรรถภาพที่เหลืออยู่ทันกาล และเกิดศักยภาพสูงสุดตามขีดความสามารถของเด็ก

6. การศึกษาพิเศษพึงเน้นให้เด็กยอมรับความสามารถของตัวเอง เชื่อมั่นในตัวเอง และสร้างความมั่นใจแก่เด็กว่าสามารถพัฒนาตัวเองให้อยู่รอดในสังคม เช่น คนปกติได้

สรุปได้ว่า ปรัชญาของการเรียนร่วมคือ การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนร่วมกันเด็กปกติ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการศึกษาและสังคม สิทธิที่เสมอภาคทางการศึกษา การอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่มีการแบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างปกติสุข

3. ประโยชน์ของการเรียนร่วม

พิมพ์อำไพ พุกพิบูลย์ (2535, หน้า 11) ได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเรียนร่วม คือ

1. ทางด้านการเรียน เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น จะต้องปรับตัวให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และได้รับทักษะต่างๆ มากกว่าเรียนกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน เพราะจะต้องทำตามวัตถุประสงค์ที่ครูตั้งไว้เท่าเทียมกับเด็กปกติ

2. ทางด้านสังคม เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้น มีเพื่อนเพิ่มมากขึ้นกว่าการเรียนกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน มีสังคมกว้างขึ้นเนื่องจากผู้ปกครองของเด็กปกติมีความเข้าใจและยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยอมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเล่นและคบหาสมาคมกับลูกของตน

3. ทางด้านเจตคติ เด็กปกติจะมีความคุ้นเคยและเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น ทำให้ขาดความกลัวและความดูหมิ่นเหยียดหยันให้หมดไป ไม่เห็นว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นมนุษย์ประหลาด มีท่าทางน่าขบขันต่อไป เด็กปกติได้เรียนรู้ถึงความต้องการความช่วยเหลือของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้เกิดการยอมรับ และการแสดงความเอื้อเฟื้อต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีความสบายใจและไม่เก็บกด ลดอารมณ์ ร้ายลงได้ จึงก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกัน

4. ทางด้านเศรษฐกิจเมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐยอมไม่มีความจำเป็นในการสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะ ทำให้ลดค่าใช้จ่าย และงบประมาณได้มาก อาจเพิ่มเพียงบุคลากรพิเศษตามความจำเป็นเท่านั้น ได้แก่ ครูสอนเสริม ครูเวียนสอน หรือครูการศึกษาพิเศษ พร้อมด้วยอุปกรณ์พิเศษเฉพาะเพียงบางอย่าง ส่วนผู้บริหารและโครงสร้างของระบบการศึกษายังคงเดิม

กรมสามัญศึกษา (2543, หน้า 28-29) ได้สรุปประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. ทางด้านการเรียน เด็กมีโอกาสได้เรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น ถ้าเด็กเรียนในชั้นพิเศษ ครูมักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากไป หรือตั้งความหวัง

ไว้ค่า เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ก็มักปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติเด็กก็ต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ เด็กจะได้รับทักษะมากขึ้น

2. ทางด้านสังคม เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้มากขึ้น มีเพื่อนมากขึ้นไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้นยอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วยเพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับลูกของตน

3. การเปลี่ยนเจตคติ เด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิการมากขึ้น เพราะการอยู่รวมกันทำให้ไม่เห็นว่าเป็นคนพิการเป็นมนุษย์แปลกประหลาด น่ากลัว ชวนชวนในท่าทางและรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้ยังเรียนรู้ว่าเด็กพิการต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง และมีความเข้าใจเด็กพิการดีขึ้น ยอมรับ และแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ประหยัดงบประมาณของรัฐ เมื่อเด็กพิการสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติได้ รัฐก็ไม่ต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะเด็กพิการ เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น

5. เด็กพิการมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่ห่างไกล

6. เด็กพิการมีโอกาสอยู่กับครอบครัว และญาติพี่น้อง มีโอกาสประพฤติตามหน้าที่ในฐานะสมาชิกครอบครัว โดยไม่รู้สึกว่าคุณแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ

7. ประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรที่พิการไปอยู่โรงเรียนประจำ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 10-11) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. ด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อยกเว้นและไม่ต้องเดินทางไปเรียนในโรงเรียนศึกษาพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระแก่ผู้ปกครอง

2. การมีชีวิตในครอบครัวกับบิดามารดาและญาติพี่น้อง เด็กมีโอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าคุณแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ และเป็น การช่วยให้ครอบครัวเกิดความสำนึกและตระหนักในความรับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยไม่พยายามผลักภาระให้กับผู้อื่น

3. การเปลี่ยนเจตคติ การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะช่วยให้เด็กปกติและผู้ปกครองของเด็กปกติมองโลกได้กว้างขึ้นและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี ทั้งช่วยลดความรู้สึกต่อบุคลิกภาพหรือภาพพจน์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสังคมนิยมคิดกัน เด็กจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจความต้องการของเพิ่มและวิธีที่จะช่วยเหลือกันและอยู่ร่วมกัน เนื่องจากทุกสังคมจะมีทั้งคนปกติและคนที่มีความต้องการพิเศษ

4. ด้านสังคมและชุมชน เด็กสามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับสังคม

ปกติได้ การอยู่ร่วมกันก็จะช่วยให้สังคมได้เรียนรู้วิถีการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

5. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเด็กมีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนร่วมกันในโรงเรียนปกติ จะเป็นการประหยัดงบประมาณการสร้างโรงเรียนพิเศษหรือศูนย์การศึกษาพิเศษ เฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพียงแต่เพิ่มบุคลากรเฉพาะทางที่จำเป็นขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น

วรวรรณ ชนพรชัยทิพย์ (2548, หน้า 38) กล่าวถึงประโยชน์จากการเรียนร่วม จะช่วยลดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในทางการศึกษา สังคมโดยรวม ลดปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม อันเป็นพื้นฐานการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแล้วยังส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม ช่วยลดปัญหาด้านงบประมาณแผ่นดิน ที่สำคัญเมื่อคนพิการได้ประกอบสัมมาชีพอย่างเต็มศักยภาพจะช่วยพัฒนาประเทศชาติได้อีกด้วย

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 30) กล่าวว่า การจัดเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยส่งเสริมและให้แนวทางการนำไปสู่ความสุขความสำเร็จในชีวิตของเด็ก ช่วยพัฒนาศักยภาพของเด็กจากการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กพิการสามารถปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติในครอบครัว ชุมชนและในสังคมได้สามารถปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับปทัสสถานที่ว่าไว้ นอกจากนี้การสนับสนุนทางสังคมที่เด็กพิการได้รับยังมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านสังคมให้แก่เด็กด้วย เป็นการเคารพในศักดิ์ศรี ความสำคัญและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ นับเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน สอดคล้องกับหลักการทางสังคมสงเคราะห์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันปัญหา เพื่อให้เด็กพิการได้พัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้าน และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ซินเดลี (Schindele, 1981, pp. 2-3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ เด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามเนื้อหาหลักสูตรทั้งหมดพร้อมกับเพื่อนนักเรียนปกติ สามารถได้รับความรู้ และประสบการณ์จากเพื่อนๆ ได้มาก

2. ประโยชน์ในด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กพิเศษที่เรียนร่วมสามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนนักเรียนปกติ ได้ทำให้อคติและทัศนคติในแง่ลบต่อกันหมดไป

3. ประโยชน์ในด้านประสบการณ์จริง ที่พบในชีวิตประจำวัน และการงานในอนาคต เด็กพิเศษมีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ของการทำงานร่วมกัน และการแข่งขันกับผู้อื่นเป็นสภาพที่จริงของเขาจะประสบเมื่อชีวิตการศึกษาไปแล้ว

เลวิส, และดอร์ลอค (Lewis, & Doorlog, 1982, p.10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. เด็กพิเศษได้มีโอกาสอยู่กับกลุ่มเพื่อน ไม่ถูกแยกตัวออกจากกิจกรรมปกติของ

โรงเรียน

2. เด็กพิเศษได้รู้จักเด็กที่แตกต่างไปจากตนและเรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ครูการศึกษาพิเศษ สามารถให้บริการนักเรียนพิเศษได้มากขึ้นโดยทั่วไปในชั้นพิเศษจะมีเด็กไม่เกิน 10-15 คน แต่ในโปรแกรมสอนเสริมสามารถบริการเด็กได้ถึง 25 คน

สรุปได้ว่า ประโยชน์สูงสุดของการจัดการการเรียนรู้ร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษคือ การส่งเด็กเข้าสู่ห้องเรียนปกติ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าเด็กพิเศษมีความเหมือนกับเด็กปกติมากกว่าความแตกต่าง การจัดการเรียนรู้ร่วมเป็นวิธีการจัดการศึกษาที่จะเอื้อประโยชน์ทั้งต่อเด็กพิเศษและเด็กปกติ เพราะเด็กทั้งสองกลุ่มจะได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้และปรับตัวเข้าหากันและกัน

4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 17) ได้กล่าวถึง การจัดรูปแบบการเรียนรู้ร่วมไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนรู้ร่วมบางเวลา (integration) เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนในโรงเรียนปกติโดยอาจจัดให้อยู่ในชั้นพิเศษและเรียนร่วมกับเด็กปกติในบางวิชา เช่นวิชาพลศึกษา ดนตรีหรือร่วมกิจกรรมตามโอกาสอันควร

2. เรียนร่วมเต็มเวลา (mainstreaming) เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติตลอดเวลา ได้รับบริการเช่นเดียวกับเด็กปกติ จุดประสงค์ของการเรียนรู้ร่วมเต็มเวลา คือ ให้เด็กเข้าใจและตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน

3. การเรียนรวม (inclusion) หรือการจัดการศึกษาโดยรวม (inclusive education) เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติหรือเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนต้องรับเด็กทุกคนและจัดการศึกษาให้เหมาะสม

อุบล เล่นวารี (2543, หน้า 22-23) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติมีดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติและเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในด้านการเรียนตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา กล่าวคือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า ครูที่ปรึกษา โดยไม่ทำการสอนโดยตรง แต่ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนนักเรียน

3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก (อาจประมาณ 2-3 คนต่อโรง) ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปอีกโรงเรียนหนึ่งเมื่อครบสัปดาห์ ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก เรียกว่า ครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ ครูเสริมวิชาการคือ การศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวันละ 1-2 ชั่วโมง เด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูสอนเสริมอาจมีมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ การสอนอาจเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา

5. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชาเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่นๆ

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นเรียนพิเศษตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการและความพร้อมของเด็ก เด็กที่มีความพิการน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความพิการมากและมีความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนพิเศษลดหลั่นกันลงไป

วาริ ธีระจิตร (2545, หน้า 16) ได้อธิบายรูปแบบการจัดการเรียน 5 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การเรียนร่วมในชั้นปกติเต็มเวลา การจัดบริการสำหรับเด็กพิเศษ ลักษณะนี้จัดให้กับเด็กที่มีความพิการไม่มาก หลังจากเด็กได้รับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านที่จำเป็น ก็สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ทั้งนี้อาจมีอุปกรณ์เครื่องมือพิเศษช่วยทางด้านการศึกษา เช่น เครื่องช่วยฟัง รวมทั้งการใช้บริการแนะแนวแก่ครูในชั้นเรียนปกติด้วยในกรณีเด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็สามารถเรียนร่วมในลักษณะนี้ เพียงแต่ปรับโปรแกรมการสอนและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละประเภท

รูปแบบที่ 2 การเรียนร่วมในชั้นปกติโดยได้รับการบริการพิเศษ การจัดบริการโดยให้เด็กพิเศษเรียนในชั้นเรียนปกติเป็นเวลา โดยได้รับการบริการต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ได้รับการสอนเสริมบางวิชาจากครูการศึกษาพิเศษ เช่น ฝึกพูด ฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวและโปรแกรมพิเศษของเด็กปัญญาเลิศ เป็นต้น โดยเด็กได้รับการเป็นรายบุคคล

และเป็นกลุ่ม

รูปแบบที่ 3 การเรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ จัดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมากรวมทั้งเด็กที่มีความสามารถสูง จนไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ควรจัดบริการพิเศษให้ เช่น กายภาพบำบัด อาชีวบำบัด การแก้ไขคำพูด การฝึกฟัง ตลอดจนการเพิ่มความรู้สึกสำหรับเด็กที่มีความสามารถสูง เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 การจัดโรงเรียนพิเศษ เด็กพิเศษที่มีความบกพร่องมากและไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ครูการศึกษาพิเศษที่สอนจำเป็นต้องมีความรู้พิเศษสอนประจำในโรงเรียนพิเศษ

รูปแบบที่ 5 การจัดการศึกษาพิเศษนอกโรงเรียน คือ การจัดการศึกษาพิเศษในโรงพยาบาลสถานพักฟื้น สถานรับเลี้ยงเด็กและที่บ้าน เป็นต้น เป็นการจัดให้แก่เด็กพิการทางกาย และสุขภาพ หรือเด็กปัญญาอ่อน

ศรียา นิยมธรรม (2547, หน้า 84) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษมี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนร่วมในชั้นปกติเต็มเวลา เป็นการจัดให้กับเด็กที่มีสภาพความพิการไม่มากหลังจากการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านที่จำเป็นก็สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนได้ ทั้งนี้อาจมีอุปกรณ์และเครื่องมือช่วยทางการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการให้บริการแนะแนวแก่ครูปกติด้วย ในกรณีเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และมีความคิดสร้างสรรค์ก็จะเรียนร่วมในลักษณะนี้ได้

2. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ การจัดบริการในลักษณะนี้ เด็กพิเศษจะมีโอกาสเรียนในชั้นปกติเต็มเวลาโดยได้รับบริการต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น ได้รับการสอนเสริมบางวิชาจากครูการศึกษาพิเศษ ได้รับการฝึกพูดและการแก้ไขการพูด ได้รับการฝึกให้ทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว จัดโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เป็นต้น โดยที่เด็กเหล่านี้อาจได้รับบริการเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้

3. การเรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ควรจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องมาก หรือเด็กที่พิการซ้ำซ้อนรวมทั้งเด็กที่มีความสามารถสูงเป็นพิเศษจนไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ นอกจากนี้เด็กเหล่านี้ยังจำเป็นต้องได้รับบริการพิเศษด้านต่าง ๆ เช่น กายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัดการแก้ไขการพูด การฝึกฟังโปรแกรมพิเศษ เป็นต้น บุคลากรในโรงเรียนต้องได้รับฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถ และความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กประเภทที่ตนรับผิดชอบ

4. การจัดโรงเรียนพิเศษเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องและ/หรือเด็กที่มีความสามารถสูงเกินกว่าที่จะเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ควรได้รับบริการประเภทนี้ครูที่อยู่ในโรงเรียนพิเศษดังกล่าว จำเป็นต้องมีความรู้พิเศษในแต่ละสาขาที่จะไปช่วยสอนเสริมและพัฒนาสมรรถภาพให้แก่เด็ก ลักษณะของโรงเรียนพิเศษนี้จะจัดแบบประจำหรือไปกลับก็ได้

5. การจัดการศึกษาออกโรงเรียนการจัดบริการในลักษณะนี้ได้แก่การจัดบริการ การศึกษาพิเศษในโรงพยาบาล สถานพักฟื้น สถานรับเลี้ยงเด็ก และที่บ้าน เป็นต้น รูปแบบนี้จัด สำหรับเด็กพิการทางร่างกายและที่มีความบกพร่องทางสุขภาพหรือสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต้องเข้ารับบริการรักษา ฟันฟู บำบัด พักฟื้นและเลี้ยงดูตามสถานที่ดังกล่าวเป็นระยะเวลาอันยาวนานเพื่อให้ เด็กได้รับการศึกษาโดยไม่ขาดตอน การจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบนี้ เป็นรูปแบบที่มีความ ยืดหยุ่นมาก เนื่องจากเด็กที่รับบริการเป็นเด็กที่มีสภาพความพิการ และความต้องการแตกต่างกันมาก

นิษชยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 36) กล่าวว่า การจัดรูปแบบเรียนร่วมให้แก่เด็ก ควรพิจารณาลักษณะของความบกพร่องและความสามารถของเด็กแต่ละคน ตลอดจนต้อง คำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน ผู้บริหารครูและความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปกครอง ตัว เด็ก ผู้บริหาร ครู นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วยจึงจะช่วยให้การจัดการเรียนร่วมบรรลุผลให้ได้มากที่สุด การจัดการเรียนร่วมนั้นมีวิธีการจัดหลายวิธี ซึ่งจะต้องเลือกให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์ กับเด็กพิการ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากที่สุด ทั้งนี้การจัดการเรียนร่วมจะจัดแบบใด ขึ้นอยู่กับการพิจารณาความต้องการจำเป็นพิเศษ (special needs) ร่วมกันจากหลาย ๆ ฝ่าย

เลวิส, และดอร์ลอค (Lewis, & Doorlog, 1982, p.15) ได้อธิบายรูปแบบการจัดการ การศึกษาพิเศษไว้ 7 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน ในรูปแบบนี้ครูและนักเรียนไม่ได้รับการบริการทางการศึกษา พิเศษโดยตรง มีเพียงบริการทางอ้อม เช่น การฝึกอบรมครูประจำการ การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ พิเศษ นักเรียนที่ได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อไม่มีความต้องการ จำเป็นอีกต่อไปก็จัดเข้าในรูปแบบนี้

2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันกับการให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับครูปกติ นักเรียนใช้เวลา เรียนตลอดวันในชั้นเรียนปกติ โดยไม่ได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษแต่ครูปกติจะได้รับการ โดยนักการศึกษาพิเศษ จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษการให้ คำปรึกษาอาจเป็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การช่วยแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน การปรับวิธีสอนวิชา ต่าง ๆ การจัดสื่ออุปกรณ์พิเศษ เช่น อักษรเบรลล์ เป็นต้น ผู้ที่จะให้คำปรึกษาได้จะต้องมี ประสบการณ์ การสอนทั้งด้านการศึกษาพิเศษและการศึกษาภาคปกติ นอกจากนั้นควรเข้าใจ จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแนะนำคือ เพื่อช่วยเหลือครูในการสอน มิใช่เพื่อประเมินผลการ สอนของครู

3. ชั้นเรียนปกติและห้องสอนเสริมและหรือบริการเดินสอน เด็กพิเศษจะใช้เวลา ส่วนใหญ่ในชั้นเรียนปกติ และจะรับบริการการศึกษาพิเศษในห้องพิเศษ เรียกว่าห้องสอนเสริม โดยมีเวลากำหนดที่แน่นอน ครูสอนเสริมยังให้บริการคำปรึกษาแนะนำสำหรับครูปกติด้วย หรือ อาจเข้าไปช่วยเหลือเด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติเมื่อจำเป็น ส่วนครูเดินสอนก็มีหน้าที่เช่นเดียวกับ ครูสอนเสริมแต่เดินทางไปสอนในโรงเรียนหลายแห่ง

4. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ชั้นเรียนพิเศษและใช้เวลาบางส่วนในชั้นเรียนปกติรูปแบบนี้ถือเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่จำกัดมากที่สุดของการเรียนร่วม

5. ชั้นเรียนพิเศษเต็มวัน รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการเรียนร่วม นักเรียนอยู่ในชั้นพิเศษตลอดเวลาเรียน แต่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนปกติเฉพาะในด้านสังคมเท่านั้น ไม่ใช่ในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน

6. โรงเรียนพิเศษไปกลับ รูปแบบนี้ใช้กับนักเรียนที่มีความพิการในระดับสูงการจัดในลักษณะนี้จะเอื้อก็ต่อเมื่อที่มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษมาร่วมอยู่ในโรงเรียน

7. โรงเรียนประจำรูปแบบนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความความต้องการจำเป็นในระดับสูงจนไม่สามารถใช้รูปแบบที่มีสภาพแวดล้อมจำกัดน้อยกว่าได้ หรือใช้กับเด็กที่จำเป็นต้องอยู่ในหอพักเพราะในท้องถิ่นของตนไม่มีบริการด้านการศึกษาพิเศษ

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีหลายรูปแบบตั้งแต่การเรียนร่วมในชั้นปกติเต็มเวลา การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ การเรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ การจัดโรงเรียนพิเศษ และการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

5. การจัดเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนร่วม

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 21) ได้เสนอแนวทางการเตรียมการสำหรับการจัดการเรียนร่วมดังนี้

1. การเตรียมอาคารสถานที่เพื่อการเรียนร่วม

1.1 สถานที่ตั้งของโรงเรียน ไม่ควรอยู่ห่างจากแหล่งชุมชนมาก การคมนาคมสะดวกมีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค

1.2 อาคารเรียน เป็นตัวอาคารถาวร สร้างถูกสุขลักษณะ อยู่ในสภาพใช้การได้ดีโดยมีแนวทางการจัดห้อง ดังนี้

1.2.1 ห้องเรียนสำหรับชั้นเรียนร่วม ควรมีพื้นที่ตามสภาพการใช้สอยไม่ต่ำกว่า 24-64 ตารางเมตร ทั้งนี้พิจารณาตามจำนวนนักเรียน และสภาพของความพิการของเด็ก โดยจัดเป็นสัดส่วนเพื่อความสะดวกในการเรียนการสอน สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเหมาะห่างไกลจากเสียงรบกวน

1.2.2 ห้องบำบัดพิเศษ เช่น ห้องแก้ไขการพูด ห้องกายภาพบำบัด และห้องกิจกรรมบำบัด

1.2.3 ห้องเสริมวิชาการ คือ ห้องพิเศษที่มีสื่อการเรียนการสอน ที่จะช่วยเสริมการเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และมีครูที่มีความรู้ความชำนาญทางการศึกษาพิเศษประจำอยู่

1.2.4 ห้องน้ำ / ห้องส้วม ควรเพิ่มห้องน้ำสำหรับเด็กที่พิการ ทางร่างกาย ซึ่งต้องใช้เครื่องช่วยพยุง หรือเก้าอี้ล้อเลื่อนอย่างน้อย 1 ห้องในอาคาร ตั้งใกล้กับห้องเรียน

กว้าง 4.5 ฟุต และอีก 6 ฟุต การถ่ายเทอากาศพอเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพสำหรับเด็กพิการประเภทหู ตาและปัญญา โรงเรียนอาจใช้ร่วมกับเด็กปกติได้ แต่สำหรับเด็กพิการทางร่างกายควรมีการดัดแปลงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ ดังนี้

1) พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยางหรือวัสดุที่ไม่ลื่น สำหรับเด็กพิการทางร่างกายต้องใช้เครื่องพยุงและไม่ค้ำยัน

2) ทางลาดขึ้น – ลง ยกพื้นหรือบันไดตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป สำหรับเด็กที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนหรือไม้ค้ำยันและควรมีราวจับอย่างน้อยหนึ่งข้าง

3) ทางเดิน / ทางเท้าภายในและภายนอกอาคาร ควรกว้าง 8-12 ฟุต ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางและควรปรับให้ลาดเชื่อมกับพื้นโดยตลอด เพื่อช่วยให้คนพิการที่ต้องใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนช่วยเหลือตัวเองได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่นมากนัก

4) ครูภัณฑ์ประจำห้องเรียน โดยทั่วไปใช้ตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนเด็กปกติ สำหรับเด็กพิการทางร่างกายควรจัดหาโต๊ะเรียนที่เหมาะสมกับสภาพความบกพร่อง เช่น โต๊ะยืน โต๊ะเว้า โต๊ะที่ปรับความสูงของขาได้ สำหรับเด็กที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อน

5) ครูภัณฑ์ประกอบห้องบำบัดพิเศษ ห้องแก้ไขการพูด ห้องกายภาพบำบัด และห้องกิจกรรมบำบัด ควรพิจารณาจัดหาคตามความจำเป็น และเหมาะสม กับสภาพความต้องการของเด็กแต่ละประเภท

6) ครูภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบจำเป็นอื่นๆ ในห้องน้ำและห้องส้วม ควรมีดังนี้

6.1) ราวจับใกล้โถส้วม ทำด้วยท่อเหล็กเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว (เพราะเด็กพิการจะกึ่งน้ำหนักลงบนราวจับมากเวลาใช้ส้วม)

6.2) ถ้ามีการกวดน้ำชำระล้างควรติดในที่ที่สามารถเอื้อมถึงได้ง่าย

6.3) ที่นั่งของโถส้วมแบบนั่งราบ ควรสูง 20 นิ้ว จากพื้น สำหรับที่ปัสสาวะชายไม่ควรสูงเกิน 19 นิ้วจากพื้น ถ้ามีโถส้วมแบบนั่งยอง ก็อาจดัดแปลงทำเป็นที่นั่งสูงขึ้นและเลื่อนเข้าไปเมื่อจะใช้

6.4) อย่างล้างมือความสูง 2 ฟุต 4 นิ้ว จากพื้น

6.5) กระจกควรสูง 3 ฟุตจากพื้น ถ้าจำเป็นควรติดกระจกสองระดับ

6.6) กระจกเช็ดมือและสบู่ ควรอยู่ที่ต่ำพอที่คนพิการใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนเอื้อมถึง

6.7) ประตูห้องน้ำ ควรกว้าง 32 นิ้ว และเปิดออกด้านนอก

2. การจัดเตรียมบุคลากร ควรจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน

และผู้ช่วยผู้บริหารเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนรู้ร่วมกันในชั้นปกติประสบความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเพียงพอ เข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายภายในโรงเรียนและจัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนรู้ร่วมกันให้สัมฤทธิ์ผล

2.2 ครูประจำชั้นปกติ นอกจากจะมีความรู้ในด้านการสอนเด็กปกติแล้วควรจะได้รับฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐานและวิธีสอนเด็กพิการที่เรียนรู้ร่วมกันในชั้นของตน และเข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนเด็กพิการในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาหรือบางเวลาเพื่อปรับพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาในโรงเรียน ครูชั้นพิเศษนี้มีวุฒิหรือได้รับการฝึกอบรมมาทางสาขาวิชาการสอนเด็กพิการหรือทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ

2.4 ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่มีหน้าที่สอนเสริม เพื่อช่วยให้การเรียนของเด็กพิการที่เรียนรู้ร่วมกันในชั้นปกติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กตามความต้องการและจำเป็น โดยจัดตารางการเรียนการสอนวิชาอย่างสม่ำเสมอ ครูสอนเสริมจะมีห้องเสริมวิชาการสำหรับให้เด็กพิการเข้ารับการช่วยเหลือเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน ส่วนครูอื่นๆ เช่น ครูสอนพูด ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูจิตวิทยา ครูสังคมสงเคราะห์ ครูผู้ประสานงานและผู้ช่วยครูนั้น โรงเรียนควรจัดทำให้ตามความเหมาะสมกับความต้องการในการช่วยเด็กที่จัดเข้าเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละประเภทได้ หรือจัดให้มีตามสภาพเศรษฐกิจของโรงเรียนและผู้ปกครองตามความเหมาะสม หรือทำการอบรมครูที่มีอยู่แล้วให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่งได้

3. การเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับโครงการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนปกติ หากมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กได้ดีและสมบูรณ์แล้ว ปัญหาจะเกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ร่วมกันจะลดน้อยลงเด็กที่จะเข้ามาในชั้นเรียนรู้ร่วมกันมีอยู่ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อม หรือได้พัฒนาความสามารถแล้ว เช่น จากการเรียนฝึกพูดสำหรับเด็กหูตึงในโครงการจัดการศึกษาชั้นปฐมวัย 2) เด็กที่เข้ามาอยู่ในชั้นปกติแล้ว เช่น เด็กที่เข้ามาเรียนตามการศึกษาภาคบังคับโดยผู้ปกครองไม่รู้ว่าเด็กของตนบกพร่องทางสติปัญญา และ 3) เด็กที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานอื่น เช่น จากฝ่ายแพทย์ มูลนิธิ หรือสถานสงเคราะห์ต่างๆ เพื่อเข้าเรียน ฉะนั้นเด็กประเภทที่ 2-3 จึงเป็นเด็กที่ยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ร่วมกันมาก่อน สำหรับการเตรียมเด็กทั้ง 2 กลุ่มนี้อาจจะต้องอาศัยการตรวจสอบค้นหาเป็นเบื้องต้นว่า เด็กแต่ละคนมีความพร้อมมากน้อยเพียงไร เพื่อที่จะได้นำมากำหนดเป็นแผนในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กแต่ละคน โดยใช้แผนการศึกษารายบุคคล การประเมินความพร้อมนั้นอาจจะทำได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) การพัฒนาด้านร่างกาย 2) การพัฒนาด้านการศึกษา 3) การพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม

4. การเตรียมผู้ปกครอง

4.1 การเตรียมผู้ปกครองอาจจะทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้ 1) ประชุมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดเรียน 2) นัดหมายและพบปะเป็นระยะ ๆ 3) ประชุมผู้ปกครองและบรรยายเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) จัดส่งเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับเด็กพิการให้แก่ผู้ปกครอง 5) สนับสนุนผู้ปกครองให้ร่วมกิจกรรมในรูปของอาสาสมัคร 6) สนับสนุนผู้ปกครองให้รวมกลุ่มตั้งสมาคมครู - ผู้ปกครอง

4.2 ขอบข่ายของสาระทางวิชาการที่ผู้ปกครองควรทราบประกอบด้วย 1) สิทธิมนุษยชนที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับ 2) ปรัชญาการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาที่เกี่ยวกับการเรียนร่วม 3) แนวทางที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) ระเบียบของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 5) แนวการสอนตลอดจนรูปแบบการเรียนร่วม 6) แนวการประเมินผลการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 7) วิธีปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่บ้าน 8) ลักษณะทางจิตวิทยาที่สำคัญของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 9) บทบาทของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน 10) รายชื่อสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทั้งของเอกชน และของรัฐที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5. การเตรียมแผนการสอนและโครงการสอน เมื่อโรงเรียนพบว่าเด็กพิการประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งพิการระดับที่ต้องรับบริการทางการศึกษาพิเศษก็จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงแผนการเรียนการสอนและโครงการที่จะต้องจัดให้เด็กคนนั้นโดยเฉพาะ โดยปกติเด็กที่ส่งเข้าเรียนร่วมจะต้องเรียนหลักสูตรปกติเช่นเดียวกับเด็กอื่นๆ แต่เนื่องจากความบกพร่องของเด็กอาจทำให้ไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์บางอย่างได้ เช่น เด็กพิการไม่อาจอ่านออกเสียงอ่านทำนองเสนาะ หรือร้องเพลงได้ขณะเดียวกัน เด็กตาพิการไม่อาจวาดภาพ หรือระบายสีได้จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและปรับหลักสูตรใหม่ โดยการตัดสิ่งที่นักเรียนไม่สามารถเรียนได้ออกและเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็น อื่นๆ เข้าไป เช่น เด็กหูพิการไม่ร้องเพลง ไม่อ่านออกเสียง แต่มาฝึกพูดฟังและอ่านริมฝีปากแทน และเด็กตาบอดก็ให้เรียนการปั้นแทนวาดภาพ - ระบายสี เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพ และความต้องการพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล โดยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อให้มีการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละประเภท แต่ละคน ครูต้องทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กโดยมีคณะกรรมการการศึกษาพิเศษร่วมกันวางแผนการทำงาน และสามารถปรับรูปแบบข้อมูลให้ตรงกับสภาพของโรงเรียนหรือเพิ่มเติมมากกว่า เช่น 1) ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เช่น ประวัติเด็ก ประวัติสุขภาพ ประวัติทางการศึกษา เป็นต้น 2) ระดับสติปัญญา (IQ) 3) ข้อมูลทางการแพทย์ 4) ระดับความสามารถ ในด้านภาษาไทย

ด้านคณิตศาสตร์ ด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านการเคลื่อนไหว ด้านพฤติกรรม และความสามารถอื่นๆ 5) ปัญหาของเด็ก 6) ประเภทของเด็ก 7) รูปแบบการเรียนรู้ร่วม 8) บริการที่เกี่ยวข้อง 9) ภาษาถิ่นของเด็ก 10) จุดมุ่งหมายระยะยาว (มากกว่า 1 ปี) 11) จุดมุ่งหมายระยะสั้น 12) หลักสูตรโดยย่อ 13) การวัดและประเมินผล 14) ระยะเวลาที่ใช้แผน 15) ความเห็นอื่นๆ 16) จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละระดับที่ต้องยกเว้น (เรียนรู้ร่วมเต็มเวลา) 17) รายชื่อคณะกรรมการที่จัดทำแผน การศึกษาเฉพาะบุคคล

6. การจัดเตรียมการวัดผล และประเมินผล ควรดำเนินการดังนี้

6.1 การวัดและประเมินผล จะต้องแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติโดยไม่นำคะแนนและจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับเด็กปกติ

6.2 การวัดผลจะต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน รายละเอียดกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งครูผู้สอนจะทำไว้ก่อนเปิดภาคเรียนแรก ในกรณีที่เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติและสามารถเรียนได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ การวัดและประเมินผลให้ใช้เกณฑ์ปกติ

6.3 ในกรณีที่ได้รับการยกเว้นจุดประสงค์การเรียนรู้บางจุดประสงค์ และยกเว้นเนื้อหาบางเนื้อหา การวัดและประเมินผล ให้เป็นไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน

6.4 จะต้องปรับปรุงวิธีวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

นอกจากนี้แล้วผู้บริหารโรงเรียนยังต้องคำนึงถึงการจัดการด้านต่างๆ ที่ถือว่ามี ความจำเป็นมากเพื่อที่จะให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ ได้แก่ การกำกับ ติดตามและ นิเทศการจัดการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารการศึกษาต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษาพิเศษ การกำกับ ติดตาม และนิเทศการจัดการศึกษาพิเศษ ควรมีองค์กร หรือองค์คณะบุคคลและวิธีการกำกับติดตามและนิเทศตามความเหมาะสมองค์กรหรือองค์คณะบุคคล การนิเทศระดับโรงเรียนควรประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ นอกจากนั้นยังต้องมีการ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เพราะข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การบริหาร จัดการการศึกษาพิเศษ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพหน่วยงานทุกระดับจึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบข้อมูลที่มีคุณภาพ ควรจัดเก็บข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากร เป็นรายบุคคล เพื่อนำสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการเรียน ร่วม การจัดเก็บข้อมูลเด็ก อาจใช้แบบเดียวกันกับเด็กปกติ เช่น ข้อมูลเด็กที่จัดเก็บตามการ ดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน แต่อาจเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนที่ต่างจากเด็กปกติ เช่น ความต้องการทางการศึกษาพิเศษ การบริการเสริม การช่วยเหลือทางการแพทย์ และข้อมูล ที่จำเป็นด้านอื่นๆ เป็นต้น

ความจำเป็นอีกประการหนึ่งของโรงเรียน คือ การสร้างเครือข่ายการศึกษาพิเศษ เพื่อเสริมสร้างในด้านความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน การให้บริการทางการศึกษา และ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม โดยมีแนวทางในการสร้าง เครือข่าย เช่น เป็นวิทยากร การศึกษาดูงาน เป็นกรรมการโรงเรียน การจัดงานวันนัดพบ ผู้ปกครองจัดแข่งขันกีฬาการศึกษาดูงาน โดยที่หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงาน หรือองค์กร ภาครัฐภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. โรงพยาบาล หรือหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข ที่มีแพทย์หรือบุคลากรทาง การแพทย์ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง
2. โรงเรียนที่ดำเนินการ หรือมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียน ร่วม
3. โรงเรียนศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนเฉพาะทางสำหรับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ
4. หน่วยงาน หรือองค์กรภาคเอกชน หรือมูลนิธิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัด การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะด้าน เช่น มูลนิธิธรรมมิกชน มูลนิธิแสงสว่าง มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น
5. ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีการเรียนการสอนเรื่องการศึกษา พิเศษ การคัดแยกเด็ก และการส่งต่อเด็กเพื่อการเรียนร่วม

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543, หน้า 26-27) ได้เสนอการจัด สภาพความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ประกอบด้วย

1. การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม

1.1 อาคารสถานที่ การจัดเตรียมอาคารสถานที่สำหรับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ ผู้บริหารควรวางแผนจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อความสะดวก และเหมาะสมกับ ความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนอาจใช้ห้องเรียนเหมือนเด็กปกติได้ โดย ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ นั่งหน้าชั้นเรียนและจัดมุมสำหรับวางเครื่องใช้ต่างๆ และอุปกรณ์ โดยเฉพาะการจัดอาคารสถานที่อาจจำเป็นต้องจัดสร้างหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับการเรียน ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยาง การทำทางลาด การจัดสร้าง ห้องน้ำมีราวจับใกล้โถส้วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

1.2 การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วม การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดห้องเรียนไม่ว่าจะจัดเป็นชั้นพิเศษโดยเฉพาะหรือจัด แบบให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าร่วมกับเด็กปกติ โดยห้องเรียนหนึ่งจะมีนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษไม่เกิน 3 คน หรือไม่เกิน 8-15 คน แล้วแต่กรณี ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวน หรือมีเสียงรบกวนก็ควรน้อยที่สุดไม่ควรจัดห้องที่อยู่ติดถนน หรือห้องที่อยู่ติดกับห้องดนตรี และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขาดสมาธิและความสนใจ

1.3 รูปแบบของการจัดห้องเรียน จัดเหมือนการจัดห้องเรียนเด็กปกติ คือจัดให้มี

1.3.1 โต๊ะครูจัดไว้มุมใดมุมหนึ่งของห้องเพราะบทบาทของครูตามหลักสูตร ครูควรได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนและเดินดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด

1.3.2 กระดานดำ จัดไว้หน้าห้องเรียน

1.3.3 กระดานป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ รูปแบบต่างๆ ติดไว้ที่ผนังห้องเรียน

1.3.4 โต๊ะเก้าอี้เรียน ควรเหมาะสมกับวัยของเด็กและการจัดโต๊ะเรียนควรจัดให้เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่

1.3.5 ตู้เก็บเอกสาร คู่มือครูตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ เพิ่มข้อมูลประจำตัวเด็กแบบกรอกข้อความก้าวหน้ารายบุคคลและผลงานนักเรียนเป็นต้น

1.3.6 ที่ว่างสำหรับประกอบกิจกรรม นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดห้องเรียนซึ่งมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ห้องฝึกพูด หรือห้องเสริมวิชาการไว้ด้วย

2. การจัดเตรียมบุคลากร คือ การจัดเตรียมบุคลากรควรมีการจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้พร้อมที่จะยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากจะมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการจัดการศึกษาพิเศษแล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การเรียนร่วม สามารถปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายภายในโรงเรียนให้มีเจตคติที่ดีและจัดบริการสนับสนุนเพื่อเสริมการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพได้ จากความหมายของบุคลากรในการจัดการศึกษาพิเศษ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการเรียนร่วมที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษ ทำให้มีความรู้และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาพิเศษ

3. การจัดเตรียมเด็ก

3.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือ การเตรียมเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง และหากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วมแล้วจะช่วยให้อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วม นอกจากนี้ยังช่วยลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนร่วมเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบในโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ 1) เด็กที่รับเข้ามาใหม่ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อม 2) เด็กที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองและครูไม่ทราบถึงความต้องการพิเศษ 3) เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อม หรือพัฒนาความสามารถแล้วจากศูนย์การ ศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียน มูลนิธิต่างๆ และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนร่วมเด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม ควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่า มีความพร้อมมากน้อยเพียงไร เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการเตรียมความพร้อม โดยใช้แผนการศึกษา รายบุคคลจัดเตรียมความพร้อม หรือพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตน หรือสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับจากเพื่อนและ

ครูปกติในชั้นเรียนร่วม โดยอาจจัดห้องเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะ เมื่อเด็กมีความพร้อมจึงส่งเข้าชั้นเรียนร่วมเต็มเวลาหรือบางเวลาหากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษ อาจส่งเด็กเข้าชั้นเรียนปกติและจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับบริการเสริมเพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่อง

3.2 เด็กปกติ คือ เพื่อให้เด็กเข้าใจในการปฏิบัติ หรือวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกต้องเหมาะสม มีเจตคติที่ดีไม่ล้อเลียนและยอมรับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยอาจจัดในรูปกิจกรรมต่าง ๆ

3.3 การจัดเด็กเข้าห้องเรียน มีดังนี้ 1) ห้องเรียนร่วมเต็มเวลาจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพร้อมเข้าเรียนห้องละไม่เกิน 3 คน 2) ห้องเรียนพิเศษเรียนร่วมบางเวลาจัดจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษห้องละ 8-15 คนต่อครู 1 คน 3) ห้องเรียนพิเศษเต็มเวลาครูประจำชั้นสอนทุกวิชา จัดจำนวนเด็กไม่เกิน 8 คนต่อครู 1 คน

4. การจัดเตรียมผู้ปกครอง คือ 1) การประชุมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน 2) มีการนัดหมายและพบปะเป็นระยะ 3) สนับสนุนผู้ปกครอง ให้ร่วมกิจกรรมในรูปของอาสาสมัคร 4.4) สนับสนุนผู้ปกครองให้รวมกลุ่มตั้งสมาคมผู้ปกครอง – ครู

5. การจัดเตรียมหลักสูตร คือ เอกสารที่กำหนดแผนงาน โครงการ รายวิชา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่สถาบันการศึกษาได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตามควรแก่สภาพในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยทั่วไปแล้วต้องยึดหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบการศึกษาเป็นเครื่องชี้บ่งบอกว่าเยาวชนไทยอนาคตของชาติควรจะเป็นพลเมืองที่มีลักษณะอย่างไรที่สังคมไทยต้องการ และสามารถดำเนินชีวิตของตนได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 67) อธิบายถึงการคัดแยกเด็ก และการส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการเรียนร่วมว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาแตกต่างจากเด็กปกติทั้งด้านหลักสูตรเทคนิควิธีสอน กระบวนการเรียน สื่ออุปกรณ์ และการวัดผลประเมินผลจำเป็นต้องมีการคัดแยกเด็ก การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อการบริหารงานด้านบุคลากร และเพื่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถทางการศึกษาของเด็กแต่ละประเภทและแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มองเห็น และสังเกตได้ชัดเจนจากลักษณะภายนอก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ครูจะคัดแยกได้ง่าย ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หรือเด็กสมาธิสั้น รวมทั้งใช้เครื่องมือตรวจสอบเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใด ทั้งนี้ผลจากการคัดแยก จะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการ

สอนได้เหมาะสมกับสภาพ แต่ไม่ใช่เป็นการวินิจฉัยเด็ก ผู้ที่จะวินิจฉัยว่าเด็กมีความบกพร่องหรือมีความต้องการพิเศษด้านใด คือ แพทย์ เครื่องมือการคัดแยกเด็กมีหลายชนิด โดยมีวัตถุประสงค์ และวิธีใช้ที่แตกต่างกัน เช่น 1) เครื่องมือคัดแยกเด็กแป้นหมุน 1 (Dial - R) 2) เครื่องมือคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (McCatathy Screening Test) 3) แบบสำรวจปัญหาในการเรียน 4) แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก 5) แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 6) แบบทดสอบวัดสติปัญญาโดยไม่ใช่ภาษา (TONI) เพื่อให้การคัดแยกเด็ก มีความรอบคอบและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ควรดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย 6.1) ผู้บริหารโรงเรียน 6.2) ครูประจำชั้นเรียนร่วม 6.3) ครูการศึกษาพิเศษ 6.4) ครูแนะแนว / ครูวิชาการ 6.5) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อทราบผลการคัดแยกเด็กแล้วโรงเรียนควรดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. ส่งเด็กเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม ตามระดับความสามารถของเด็ก หรือ ตามความเหมาะสม
2. ส่งต่อไปยังโรงเรียนเครือข่ายหรือโรงเรียนอื่นที่มีการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะด้านนั้น ๆ
3. ส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่น ถ้าเด็กมีความบกพร่องในระดับรุนแรง และไม่สามารถเข้าเรียนร่วมในรูปแบบใด ๆ ได้ เช่น โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะด้าน
4. ส่งต่อแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อรับการวินิจฉัยและรับการช่วยเหลือทางการแพทย์

นิษฐยา ทองจันทร์ (2549, หน้า 47-48) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมก่อนจัดการศึกษารูปแบบการเรียนร่วม จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายๆ ด้านประกอบกันทั้งในด้านสถานที่ บุคลากร หลักสูตร สื่อและวัสดุอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอน ผู้ปกครองและตัวนักเรียน การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมก่อนจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) การเตรียมอาคารสถานที่เพื่อการเรียนร่วม 2) การจัดเตรียมบุคลากร ควรจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม 3) การเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ 4) การเตรียมผู้ปกครอง 5) การเตรียมแผนการสอนและโครงการสอน และ 6) การจัดเตรียมการวัดผล และประเมินผล

6. ปัญหาการจัดการเรียนร่วม

สิริมา หมอนไหม (2543, หน้า 134) กล่าวว่า จากการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วมในอดีต พบว่า ยังมีปัญหา อุปสรรค และความต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนหลายประการ เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาปกติทั้งในเรื่องของบุคลากร

การบริหารจัดการ และกลไกการสนับสนุนต่างๆ ปัญหาอุปสรรค และความต้องการที่สำคัญ คือ

1. ครูผู้สอน ยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานเนื่องจากยังขาดความรู้ ทักษะในเรื่องของเทคนิควิธีการวัดและประเมินผล การเลื่อนชั้นและขาดประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท นอกจากนี้ยังมีภาระงานมากทั้งการเป็นครูประจำชั้น/ ประจำวิชา งานโครงการต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเวลาดูแลเด็กซึ่งมีหลายประเภท ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็กเท่าที่ควรมีความเครียดสูง เนื่องจากถูกผลกระทบให้รับผิดชอบเด็กเพียงตามลำพัง และไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนเดียวกัน

2. ครูผู้สอนยังได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึงและต่อเนื่อง ไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไรเมื่อต้องดูแลรับผิดชอบเด็กในชั้นเรียนร่วม รวมทั้งไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอต้องการให้ลดภาระงานปกติลงบ้าง เพื่อจะได้มีเวลาในการดูแลและจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาทางการศึกษาพิเศษ มีเวลาในการคิดค้นพัฒนาเทคนิควิธีการต่างๆ ต้องการขวัญและกำลังใจ ความมั่นใจในการทำงาน รวมทั้งต้องการการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญ คือ ต้องการให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการศึกษาพิเศษ เพื่อทุกคนจะได้ช่วยกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการเรียนร่วมไม่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูผู้สอนได้ ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม การจัดหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือเด็กที่ถูกต้องและต้องการให้สนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

4. ผู้ปกครองเด็กปกติกลัวครูจะไม่มีเวลาให้ลูก เพราะต้องดูแลเด็กพิการเด็กอาจจะเบื่อทำให้การเรียนเสีย หรือเด็กอาจจะเรียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องจากเด็กพิการกลัวครูจะไม่สามารถสอนลูกได้ ไม่มีสื่อ อุปกรณ์ ขาดความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างถูกต้องและบางส่วนยังไม่ต้องการส่งเด็กเข้าเรียนร่วม

5. การบริหารจัดการในบางส่วน โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร มีครูไม่ครบชั้นทำให้จัดได้ไม่ดีเท่าที่ควร ในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถนำเด็กไปรับบริการกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการเสริมได้ เช่น การแก้ไขการพูด กายภาพบำบัด เพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอ ระบบการทำงานของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่แตกต่างกันทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้า โรงเรียนข้างเคียงไม่รับเด็ก จะผลกระทบให้โรงเรียนแกนนำ หรือโรงเรียนศูนย์กลางทางวิชาการศึกษาพิเศษ ไม่สามารถส่งเด็กต่อไปบางโรงเรียนไม่รับเด็ก เด็กต้องกลับมาเรียนที่เดิม

6. ขาดกลไกสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ทั้งเรื่องของงบประมาณ บุคลากรการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางการและมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สรบบเรียนจากประสบการณ์การจัดการเรียนร่วม พบปัญหาที่เกิดขึ้นหลายด้านส่วนใหญ่เกิดจาก

ความไม่พร้อมในปัจจุบันต่างๆ ทั้งในด้านบุคลากร การบริหารจัดการด้านงบประมาณ ความพร้อมของครู ผู้ปกครอง และตัวเด็กเอง ที่มีความต้องการที่แตกต่างกันทัศนคติต่อเด็กพิการของผู้ปกครองเด็กปกติ ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนร่วมของโรงเรียน

เกษร คงศรี (2545, หน้า 63) กล่าวสรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมเป็นประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเด็กปกติขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำให้พัฒนาการของเด็กล่าช้า และเด็กบางส่วนพลาดโอกาสในการได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่ระยะเริ่มแรก เมื่อพบความพิการ หรือความบกพร่อง

1.2 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่จะร่วมดำเนินงานกับโรงเรียนอย่างจริงจัง

2. ด้านการบริหารจัดการ

2.1 ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง ระหว่างหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม

2.2 โรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอน ทำให้การเรียนร่วมได้รับความเอาใจใส่ลดลงไปเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จะคำนึงถึงเด็กปกติมากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งถือว่าเป็นเด็กกลุ่มน้อย ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

2.3 การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง เช่น ด้านงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การให้บริการทางแพทย์ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

2.4 ขาดการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 57-58) ได้สรุปอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้ 1) ห้องเรียนขนาดใหญ่ 2) เจตคติที่ไม่ดีต่อคนพิการ 3) ขาดการสนับสนุนช่วยเหลือที่ต่อเนื่อง 4) ขาดการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชน 5) การทดสอบในระบบการศึกษา 6) วิธีสอนของครูยังไม่เปลี่ยนแปลง 7) ขาดแคลนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 8) ขาดแคลนงบประมาณ 9) ขาดการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเรียนร่วม 10) ขาดนโยบายที่ชัดเจนในระดับชาติ

ตามหลักการเรียนร่วม เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้เรียนในโรงเรียนปกติใกล้บ้านโดยไม่มีการแบ่งแยก ได้เรียนในชั้นเดียวกันกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของเด็กแต่ละคน และเด็กทุกคนมีฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งในโรงเรียน มีสิทธิ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

การเรียนรู้ร่วมจึงมิใช่การศึกษาที่มีเฉพาะเด็กพิเศษเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน การจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการต่างๆ จะเป็นการผสมผสานระหว่างหลักการทางการศึกษาพิเศษและการศึกษาทั่วไป โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เด็กทุกคนได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 46 – 47) กล่าวว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมยังมีปัญหา อุปสรรค และความต้องการการช่วยเหลือ สนับสนุน หลายประการ ทั้งในเรื่องบุคลากร การบริหารจัดการ และการสนับสนุนต่างๆ สำหรับปัญหา อุปสรรคและความต้องการที่สำคัญได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ครูผู้สอน

1.1.1 ครูผู้สอนขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานเนื่องจากขาดความรู้ ทักษะในเรื่องเทคนิค วิธีการสอน และการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็ก ได้เต็มศักยภาพ

1.1.2 ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึงและไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถ ช่วยเหลือและพัฒนาเด็กได้เท่าที่ควร

1.1.3 ครูผู้สอนมีภารกิจมาก และขาดความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนับสนุนการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน การจัดการเรียนร่วมจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

1.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการเรียนร่วมไม่สามารถให้คำแนะนำ ปรีกษา แก่ครูผู้สอนได้ และไม่ให้การสนับสนุนในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเท่าที่ควร

1.3 ผู้ปกครอง

1.3.1 ผู้ปกครองขาดความรู้ในการช่วยเหลือดูแลเด็กอย่างถูกต้อง ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือเด็กได้

1.3.2 ผู้ปกครองบางส่วนไม่มีความมั่นใจในโรงเรียนและครูผู้สอน กลัวลูก จะถูกรังแก หรือล้อเลียนจากเพื่อน ๆ จึงไม่ยอมส่งเด็กเข้าเรียน

1.3.3 ผู้ปกครองเด็กปกติบางส่วนไม่ให้การสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมเพราะ กลัวว่าเด็กอาจจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องจากเด็กพิการ

2. ด้านการบริหารจัดการ คือ

2.1 บางโรงเรียนขาดแคลนบุคลากร มีครูไม่ครบชั้น ทำให้จัดได้ไม่เต็มเท่าที่ควร

2.2 ในพื้นที่ห่างไกล ไม่สามารถนำเด็กไปรับบริการกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

2.3 โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการเสริมได้ เช่น การแก้ไขการพูด ภายภาพบำบัดเพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญ หรือครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอ

2.4 ระบบการทำงานของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้า

2.5 โรงเรียนข้างเคียงไม่รับเด็ก จะผลักภาระให้โรงเรียนแกนนำ หรือโรงเรียน ศูนย์กลางทางวิชาการการศึกษาพิเศษ

2.6 ไม่สามารถส่งต่อเด็กได้ บางโรงเรียนไม่รับเด็ก เด็กต้องกลับมาเรียนที่เดิม เช่น การส่งต่อโรงเรียนใกล้บ้าน โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือการเรียนต่อในระดับมัธยม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังขาดกลไกสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องของงบประมาณ บุคลากร การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2548, หน้า 5) ได้สรุปปัญหาในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ดังนี้

1. การขาดแคลนบุคลากรเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับความพิการ

2. การขาดแคลนเครื่องมือ สื่อ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมบำบัด พื้นฟูให้ตรงกับสภาพความพิการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3. ขาดผู้รู้ที่แท้จริงที่จะคัดแยกนักเรียนตามสภาพความพิการ โดยเฉพาะความพิการที่ไม่สามารถจำแนกจากการมองเห็นที่ชัดเจน และระดับของความพิการ

สรุปได้ว่า การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถจำแนก ปัญหาในการจัดการเรียนร่วม ออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านปัจจัย

ปัญหาการจัดการศึกษารูปแบบการเรียนร่วม

1. ด้านคุณภาพนักเรียน

1.1 ความหมายของด้านคุณภาพนักเรียน

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543, หน้า 25) กล่าวว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนในทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาแต่ละประเภท และแต่ละคน รวมทั้งความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนที่มีต่อพัฒนาการของนักเรียน

เกษร คงศรี (2545, หน้า 8) กล่าวว่า ด้านคุณภาพนักเรียน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

ประมวล วันมี (2545, หน้า 6) กล่าวว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน หมายถึง การพัฒนาการของนักเรียนในทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคน

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 14) กล่าวว่า ด้านคุณภาพนักเรียน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนในทักษะที่พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทละคน รวมทั้งความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนที่มีต่อการพัฒนาของนักเรียน

แฟร์ (Freire, 1978, p.198) กล่าวว่า ในการเสนอรูปแบบการให้การศึกษาในอันที่จะสร้างความมีวุฒิภาวะ และความเป็นตัวของตนเองให้กับผู้เรียนด้วยวิชาการที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้เรียนรู้ร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกันมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ทัศนคติโดยต่างฝ่ายไม่ยึดเยียด ครอบงำความคิดซึ่งกันและกันแนวทางการให้การศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงปัญหา การแก้ปัญหาด้วยตนเอง และนำไปสู่การเห็นตัวตนและโลกที่ชัดเจนขึ้น

สรุปได้ว่า ด้านคุณภาพนักเรียน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนในทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละบุคคลแต่ละประเภท รวมทั้งความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการของนักเรียน

1.2 ความสำคัญของด้านคุณภาพนักเรียน

จรัส พรมอยู่ (2541, หน้า 25) กล่าวว่า คุณภาพนักเรียน นักเรียนแต่ละระดับการศึกษาได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ / ทักษะ ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม สุขทริยภาพและความภูมิใจในความเป็นไทย จากการพิจารณาคุณลักษณะข้างต้นจึงได้มาตรฐานคุณภาพนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 9 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านนักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามระดับการศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่มีหลักการให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง เป็นพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อและเป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติมีจุดมุ่งหมายต้องการปลูกฝัง

2. ด้านนักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถทางคณิตศาสตร์ในด้านความสามารถในการใช้ภาษา นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักภาษา ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย ฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และมีรสนิยมในการเลือกอ่าน

หนังสือ เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมเอกภาพของชาติ เห็นคุณค่าของวรรณคดี และงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยมในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้ และด้านนี้นักเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์ ข้อมูลที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อม สามารถคิดอย่างมีเหตุผลและใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีระเบียบชัดเจนและรัดกุมมีทักษะในการคิดคำนวณเห็นประโยชน์ของคณิตศาสตร์ทั้งที่มีต่อชีวิตประจำวันและเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เพื่อสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจและทักษะทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์และวิชาอื่นๆ ที่อาศัยคณิตศาสตร์

3. ด้านนักเรียนมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา ปัญหาทำให้เกิดผลเสียต่างๆ เกิดความไม่พอใจในปัญหานั้นๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจมีสาเหตุต่างๆ ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมเกิดจากธรรมชาติ หรือเกิดจากตัวมนุษย์เอง การที่จะคิดหาวิธีที่จะแก้ปัญหาต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อใคร อย่างไร สามารถที่จะแก้ไขด้วยวิธีการใด การพิจารณาหาวิธีจัดปัญหาใด ไม่ว่าจะปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาของสังคมก็ตาม นักเรียนต้องมีความสามารถที่จะลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิดได้ดี กำหนดประเด็นที่คิดได้ชัดเจน ประมวล พิจารณา และประเมินผลลัพธ์ที่จะกระทบให้ครอบคลุมทุกด้านเลือกทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาของตน ชุมชนและสังคมโดยคิดทบทวนอย่างรอบคอบถึงผลกระทบต่อผู้อื่น สิ่งแวดล้อมและประเทศชาติ

4. ด้านนักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนวิธีการแสวงหาความรู้ สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การฟัง การถาม การอ่าน การเขียน การทดลอง จากแหล่งข้อมูลอันได้แก่ สถานที่ เช่น โรงเรียน ห้องสมุด ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถานที่ประกอบการ ฯลฯ บุคคล เช่น พ่อ แม่ ครู พระ ข้าราชการเกษียณ พ่อค้า เกษตรกร ฯลฯ ทั้งนี้รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วย เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ พืช ฯลฯ และเอกสารวัสดุหรือสิ่งของต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์มีความรู้ต่างๆ นักเรียนต้องมีความสามารถในการแสวงหาความรู้โดยรู้จักใช้วิธีการเลือกใช้แหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา ประมวลความรู้ สรุปความรู้ที่ได้รับด้วยตนเอง ด้วยความมุ่งมั่น เอาใจใส่ กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ตามความสนใจตลอดถึงสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมรอบตัวอยู่เสมอ

5. ด้านนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน / งานอาชีพ และสามารถใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิต ตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของวิชาอาชีพที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต มีความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพตามควรแก่วัย มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและ

มีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการจัดการ การตลาดและการร่วมมือในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจ สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น เครื่องมือสื่อสาร เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์การเรียน ชุดคอมพิวเตอร์ ยานพาหนะ เครื่องมือในการทำงานและการประกอบอาชีพ ฯลฯ ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เช่น การถนอมอาหาร การปลูกพืชแบบผสมผสานเพื่อป้องกันแมลง การขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการใหม่ๆ ในพื้นบ้าน การเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัวแบบพึ่งพาอาศัยกันการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประปา ภูเขา ไฟฟ้า พลังงานแสงคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

6. ด้านนักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย สถาบันที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างประชาธิปไตย ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง ทุกสถาบันต้องร่วมกันปลูกฝัง สร้างทัศนคติ และสร้างค่านิยมให้เด็ก ด้วยกิจกรรมและวิธีการต่างๆ เช่น ให้การศึกษา อบรมบ่มนิสัยให้มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รู้จักสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น มีระเบียบวินัย รู้จักเคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ รู้จักพัฒนาตนเอง รู้จักประนีประนอม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและพิจารณาตัดสินอย่างมีเหตุผลเพื่อตั้งหลักเกณฑ์และวางแผนแก้ปัญหาาร่วมกันด้วยความรักสามัคคี รู้จักให้ความร่วมมือร่วมใจโดยยึดประโยชน์เพื่อส่วนรวม การปลูกฝัง สร้างทัศนคติและค่านิยมประชาธิปไตยให้เกิดแก่เด็กนั้น ควรปลูกฝังให้ผู้ใหญ่มีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กต่อไป นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2541, หน้า 131-134)

7. ด้านนักเรียนมีสุขภาพ สมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ นักเรียนที่มีสุขภาพ ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งประกอบด้วย สุขภาพกาย โดยเทียบน้ำหนักและส่วนสูงนักเรียนกับเกณฑ์น้ำหนักและส่วนสูงของกรมอนามัย พ.ศ.2530 กระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ต้องมีสมรรถภาพทางกายซึ่งเป็นความสามารถของร่างกายในการปฏิบัติงานหรือภารกิจในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เกิดความเหน็ดเหนื่อยจนเกินไป ทางด้านสุขภาพจิตต้องมีความสามารถปรับตัวและยอมรับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ สามารถเผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้ มีความร่าเริง แจ่มใสสมวัย สนุกสนานเพลิดเพลินในกิจกรรมที่ร่วมปฏิบัติกับผู้อื่นหรือกิจกรรมส่วนตัวตน นอกจากนี้ต้องรู้จักรักษาดนให้มีสุขภาพดี ด้วยการออกกำลังกาย การรู้จักพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีการพักผ่อน คลายเครียดและควบคุมอารมณ์ได้ ฉลาดในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รู้จักหลีกเลี่ยงสารเสพติดที่จะเป็นอันตรายต่อร่างกาย ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ

8. ด้านนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การที่คนจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งตนเองและผู้อื่นนั้นต้องเป็นผู้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักแบ่งปัน มีความปรารถนาดีให้ผู้อื่นมีความสุข เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความเมตตากรุณา มีความกตัญญูกตเวที มีความรับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ ความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร ละเอียดยรอบคอบ ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เคารพ

กฎระเบียบ มีวินัยในตนเอง ความตรงต่อเวลา และการยอมรับผลกระทำของตนเองเสมอ

9. ด้านเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นไทยสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น

สรุปได้ว่า ความสำคัญคุณภาพนักเรียน นักเรียนแต่ละระดับการศึกษาได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ / ทักษะ ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพและความภูมิใจในความเป็นไทย จากการพิจารณาคุณลักษณะข้างต้นจึงได้คุณภาพนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 9 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านนักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามระดับการศึกษา 2) ด้านนักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถทางคณิตศาสตร์ในด้านความสามารถในการใช้ภาษา 3) ด้านนักเรียนมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา 4) ด้านนักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน วิธีการแสวงหาความรู้ 5) ด้านนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน / งานอาชีพ 6) ด้านนักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย 7) ด้านนักเรียนมีสุขภาพ สมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ 8) ด้านนักเรียนมีคุณธรรม 9) ด้านเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นไทยสิ่งแวดล้อม

1.3 ขอบข่ายของด้านคุณภาพนักเรียน

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543, หน้า 14) กล่าวถึงขอบข่ายด้านคุณภาพผู้เรียน ไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง 2) การพัฒนาทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต 3) การพัฒนาทักษะการงานอาชีพ

เกษร คงศรี (2545, หน้า 70) กล่าวถึงขอบข่ายของด้านคุณภาพผู้เรียนไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง 2) การพัฒนาทักษะทางสังคม 3) การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต 4) การพัฒนาทักษะในการทำงาน 5) การพัฒนานักเรียนให้เป็นที่พึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียน 6) การพัฒนานักเรียนให้เป็นที่พึงพอใจของชุมชน

ประมวล วันมี (2545, หน้า 175) กล่าวถึงขอบข่ายด้านคุณภาพนักเรียน ไว้ดังนี้ 1) การพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะด้านการช่วยเหลือตนเองตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 3) การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านการทำงานอาชีพตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 4) การพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการเป็นที่พึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชน

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 168) กล่าวถึงขอบข่ายด้านคุณภาพผู้เรียนไว้ดังนี้ 1) จัดให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา 2) ฝึกให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ 3) ฝึกให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย 4) ฝึกให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน 5) ฝึกให้นักเรียนมี

สุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดีตามศักยภาพ 6) กำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม 7) บุคลากรในโรงเรียนและ ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาของนักเรียน 8) การให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม 9) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลส่งเสริมพัฒนาการ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สรุปได้ว่าขอบข่ายของด้านคุณภาพนักเรียน มีดังนี้ 1) การพัฒนานักเรียน ให้ มีทักษะด้านการช่วยเหลือตนเองตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) การ พัฒนานักเรียนทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล 3) การพัฒนานักเรียนทักษะด้านการทำงานอาชีพ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล 4) การพัฒนานักเรียนให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ 5) การพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการเป็นที่พึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชน 6) ฝึกให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน 7) ฝึกให้นักเรียนมีสุขภาพจิตและ สุขภาพกายที่ดีตามศักยภาพ 8) การให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายใน การจัดการเรียนร่วม 9) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ 10) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.4 ปัญหาด้านคุณภาพนักเรียน

กิตติ ยอดยิ่ง (2553, มิถุนายน 15) กล่าวว่าปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนเรียนร่วม คือ ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการหาความรู้ ผู้เรียนขาดความมั่นใจใน ตนเอง ผู้เรียนมีพัฒนาการไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียน การพัฒนาผู้เรียนไม่ตรงกับ การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

วนิดา เฟื่องฟูง (2553, มิถุนายน 15) กล่าวว่า ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนเรียนร่วม คือ ผู้เรียนขาดความเอาใจใส่ในการแสวงหาความรู้ต้องให้ครูผู้สอนเป็นผู้สอน ให้ฝ่ายเดียว และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนค่อนข้างน้อย ชุมชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยในการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

อัสวิน พรหมอินทร์ (2553, มิถุนายน 15) กล่าวว่า ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนด้วยตนเอง ต้องให้ครูกระตุ้น ผู้เรียนมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

สรุปได้ว่า ปัญหาด้านคุณภาพนักเรียน มีดังนี้ 1) การพัฒนาผู้เรียนไม่ตรงกับ การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) นักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง 3) ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา 4) ผู้เรียนมีสุขภาพกายที่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนา 5) ผู้เรียนมีพัฒนาการไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียน 6) ชุมชน มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยในการดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. ด้านการเรียนการสอน

2.1 ความหมายของด้านการเรียนการสอน

อดุลย์ ฐานะ (2543, หน้า 24) กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาต่างๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิดประสบการณ์ ความสามารถและทักษะต่างๆ ในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่มีสภาพใกล้เคียงกับชีวิตจริง

สำลี รักสุทธี, และคนอื่นๆ (2544, หน้า 2) กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนรู้แบบองค์รวมนำเอาความรู้หรือศาสตร์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์มาผสมผสานเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการทางการศึกษา การเรียนรู้แบบนี้จะทำให้คนมีความรู้หลายๆ อย่างไปพร้อมๆ กัน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544, หน้า 158) กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมายมีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ถวิล มาตรฐาน (2545, หน้า 84) ได้กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอนว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการใดๆ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวคือเป็นคนที่ตั้งใจที่จะพัฒนาผลผลิต หมายถึง นักเรียน และสร้างความพึงพอใจให้กับครู อาจารย์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ประมวล วันมี (2545, หน้า 6) กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วม การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพนักเรียนรายบุคคลและการวัดประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 10) กล่าวว่า การเรียนการสอน หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะเป็นทั้งผู้นำและผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และพัฒนางานในการบริหารกิจกรรมทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจัดให้มีการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

นพดล เหล่าโพธิ์. (2549, หน้า 14 – 15) ได้กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอน หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะเป็นทั้งผู้นำและผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างในการสร้างสรรค์และพัฒนางานในการบริหารกิจกรรมทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจัดให้มีการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอน

ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

กาเย่, และบริกส์ (Gagne, & Briggs, 1974) เข้าถึง (2010, October 10) ได้กล่าวว่าการเรียนเป็นหนทางที่ทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการ (need) และให้สอดคล้องกับบุคลิก (characteristics) ของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 5 ประการ คือ 1) เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน 2) เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการเรียนตามจุดมุ่งหมาย 3) ช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน 4) เพื่อสะดวกต่อการประเมินผลและส่งเสริมความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน 5) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามอัตราความสามารถของตน

สรุปได้ว่า ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพนักเรียนรายบุคคล การจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน การวัดการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

2.2 ความสำคัญของด้านการเรียนการสอน

มานพ ดันติวงศ์ชัย (2541, หน้า 57) กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอนคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผลนั้นครูผู้สอนควรจะนำเอาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของนักเรียนมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเป็นสิ่งที่นักเรียนได้สัมผัสผ่านมาแล้ว จนมีความคุ้นเคยกับสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นอย่างดี สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเรียนรู้ในสิ่งที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอยู่บ้างแล้ว จะสามารถซึมซับทักษะการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและเป็นทางความคิดมากยิ่งขึ้น

รุ่ง แก้วแดง (2541, หน้า 48) กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้แสดงออกถึงความสามารถของตนและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นั้น ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของระบบการสอนให้สอดคล้องกันทั้งระบบ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรม ดังนี้ 1) การปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง 2) จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียน 3) จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย นอกเหนือไปจากห้องเรียนปกติและห้องสมุดโดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือ 4) ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่บ้าน 5) ร่วมมือกับผู้ปกครองดูแลสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกบ้านและนอกโรงเรียน

แก้วกล้า ศรีนารถ (2544, หน้า 35) กล่าวว่า การเรียนการสอนประกอบด้วย 10 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 / ตัวบ่งชี้ วางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง มาตรฐานที่ 3 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มาตรฐานที่ 4 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการ

สอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกันโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม มาตรฐานที่ 5 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนรู้การสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ดีและฝึกฝนตนเองจนเป็นนิสัย มาตรฐานที่ 6 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนรู้การสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ดีและฝึกฝนตนเองจนเป็นนิสัย มาตรฐานที่ 7 / ตัวบ่งชี้ จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้การสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ มาตรฐานที่ 8 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนรู้การสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถและความถนัดได้ตามศักยภาพโดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยนักเรียนเป็นรายบุคคล มาตรฐานที่ 9 / ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนรู้การสอนโดยใช้สื่ออย่างหลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มาตรฐานที่ 10 / ตัวบ่งชี้ ประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ความสำคัญด้านการเรียนการสอนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้แสดงออกถึงความสามารถของตนและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นั้น ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของระบบการสอนให้สอดคล้องกันทั้งระบบ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรม ดังนี้ 1) การปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง 2) จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียน 3) จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย นอกเหนือไปจากห้องเรียนปกติและห้องสมุดโดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือ 4) ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่บ้าน 5) ร่วมมือกับผู้ปกครองดูแลสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกบ้านและนอกโรงเรียน

2.3 ขอบข่ายของด้านการเรียนการสอน

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543, หน้า 10-12) กล่าวถึงขอบข่าย มาตรฐานด้านการเรียนการสอน ไว้ดังนี้ 1) การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

เกษร คงศรี (2545, หน้า 70) กล่าวถึงขอบข่ายด้านการเรียนการสอนไว้ดังนี้ 1) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครบทุกคน 2) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในรูปคณะกรรมการ 3) การกำหนดรายละเอียดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียน 4) จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนร่วม 5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน 6) จัดกิจกรรมพัฒนาจุดด้อย เสริมจุดเด่น เพื่อส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล 7) การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

ประมวล วันมี (2545, หน้า 175) กล่าวถึงขอบข่ายด้านกระบวนการเรียนการสอน ไว้ดังนี้ 1) การวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการจัดการศึกษา

เฉพาะบุคคล 2) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในรูปของคณะกรรมการ 3) การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและหรือประสานให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ 4) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน 5) การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติ 6) การให้โอกาสนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนปกติทั่วไป 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล 8) การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง 9) การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 169-170) กล่าวถึงขอบข่ายด้านการเรียนการสอนไว้ดังนี้ 1) วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) เตรียมผู้บริหารและครูผู้สอนให้มีความรู้เรื่องหลักสูตร และกระบวนการ พัฒนาเด็ก 3) จัดทำแฟ้มประวัติผลผลงานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) สํารวจ วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของนักเรียน เพื่อให้การศึกษา 5) จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล 6) จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมหรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนร่วม 7) การให้โอกาสนักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน 8) จัดปฐมนิเทศนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองทุกปี 9) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม 10) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ 11) การวัดและประเมินผลนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 12) การจัดให้มีเครื่องมือวัดผลที่หลากหลายและเหมาะสม 13) จัดให้มีแฟ้มสะสมงานเด็ก 14) จัดทำรายการประเมินผลและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ 15) นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายด้านการเรียนการสอน มีดังนี้ 1) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครบทุกคน 2) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในรูปคณะกรรมการ 3) การกำหนดรายละเอียดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียน 4) จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนร่วม 5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน 6) จัดกิจกรรมพัฒนาจุดด้อย เสริมจุดเด่น เพื่อส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล และ 7) การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

2.4 ปัญหาด้านการเรียนการสอน

ประภาพร เด็กศิริ (2542, หน้า 63) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอน คือ ไม่มีการเสริมแรงบวกและสร้างความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีน้อย การให้ความร่วมมือของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่

มีความต้องการพิเศษมีน้อย การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีน้อย

ณัฐกฤตา ไพศาลสมบัติ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้ ขาดเอกสารที่เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม

อภิสิทธิ์ เชชะคำภู (2544, หน้า 88) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอน คือ จำนวนครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนมีไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูผู้สอนปรับแผนการสอนไม่เหมาะสมกับสภาพเด็กแต่ละคน และครูผู้สอนขาดการสำรวจความพร้อมของเด็กก่อนการจัดโปรแกรมการสอน

วีรลยา เรื่องโรจนวิชัย (2546, หน้า 75) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ไม่มีหลักสูตรแบบเรียนแบบฝึกหัดเฉพาะ ขาดหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลการเรียน ปัญหาจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรของเด็กปกติ ปัญหาโรงเรียนรับเด็กพิเศษโดยไม่จำกัดประเภท ปัญหาการส่งต่อให้นักเรียนเข้าเรียนในชั้นปกติ

กิตติ ยอดยิ่ง (2553, มิถุนายน 15) กล่าวว่าปัญหาด้านการเรียนการสอน ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ เนื้อหาในการเรียนการสอนยังไม่ครอบคลุม ขาดการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

วนิดา เฟื่องฟูง (2553, มิถุนายน 15) กล่าวว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอน ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง การจัดกิจกรรมที่พัฒนาจุดด้อย เสริมจุดเด่นยังไม่เพียงพอ

อัสวิน พรหมอินทร์ (2553, มิถุนายน 15) กล่าวว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอน ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผล ประเมินผล ครูขาดความเข้าใจในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

สรุปได้ว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอน มีดังนี้ 1) ครูผู้สอนปรับแผนการสอนไม่เหมาะสมกับสภาพของเด็กแต่ละคน 2) ครูผู้สอนขาดการสำรวจความพร้อมของเด็กก่อนการจัดโปรแกรมการสอน 3) ขาดเอกสารที่เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม 4) ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 5) ครูขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) ขาดสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม 7) ไม่มีหลักสูตรแบบเรียนแบบฝึกหัดเฉพาะ 8) ขาดหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลการเรียน 9) โรงเรียนรับเด็กพิเศษโดยไม่จำกัดประเภท

3. ด้านการบริหารจัดการ

3.1 ความหมายของด้านการบริหารจัดการ

เกษม จันทรแก้ว (2540, หน้า 512-514) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารจัดการ หมายถึง ศิลปะการดำเนินการนำวัตถุประสงค์สู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผล

ผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกัน ถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไร อย่างไรก็ตามก็ดีผู้บริหารมีหน้าที่อำนาจการ (directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (controlling) ในการนำแผนงาน (planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกัน ทรัพยากร (assembling resource) ทำให้การผลิต หรือการใช้ปัจจัยการบริหาร (ได้แก่ คน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ) ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย

เกษร คงศรี (2545, หน้า 8) กล่าวว่า มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านข้อมูลสารสนเทศ บุคลากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการนิเทศภายใน โรงเรียน และการประเมินผล

ประมวล วันมี (2545, หน้า 7) กล่าวว่า ด้านการบริหารจัดการ ด้านข้อมูลสารสนเทศ บุคลากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการนิเทศภายในโรงเรียนและการประเมินผล

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545, หน้า 3-5) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 10) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านข้อมูลสารสนเทศ บุคลากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการนิเทศภายในโรงเรียน และการประเมินผล

สุรชาติ ไผ่รัชตพาณิชย์ (2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานโดยใช้สมองความคิด และปฏิภาณ เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม การดำเนินการเป็นกระบวนการ คือ มีการกระทำอย่างต่อเนื่องในหลายๆ กิจกรรม เป็นการดำเนินการของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป การดำเนินการที่มีเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยกระบวนการของการแสวงหา และการผสมผสานของทรัพยากรอย่างมีคุณภาพ เป็นกิจกรรมที่ผู้จัดการปฏิบัติการในองค์กรของตนเอง โดยมีการประสานงานระหว่างบุคคลร่วมกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์

บาร์โทล, และมาร์ทีน (Bartol, & Martin. 1990, p. 6) ได้ให้ความหมาย การบริหารจัดการว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบความสำเร็จโดยการวางแผน การจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำ และการควบคุม

แคสท์, และโรเซนชไวท์ (Kast, & Rosenzweig, 1995, p. 5) กล่าวถึง การบริหารจัดการไว้ว่า การบริหารเป็นรูปแบบการทำงานด้วยความรู้สึกนึกคิด โดยบุคลากรในองค์กรรวมถึงการร่วมมือของบุคลากรและทรัพยากร เพื่อสำเร็จตามจุดประสงค์

เรโนลด์ส, และบริช (Reynolds, & Birch, 1997, p. 175) กล่าวว่า กระบวนการบริหารจัดการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ คือการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ และการประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการในด้านข้อมูล ข่าวสารสนเทศ บุคลากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการนิเทศภายในโรงเรียนและการประเมินผล

3.2 ความสำคัญของด้านการบริหารจัดการ

กรมสามัญศึกษา (2543, หน้า 1) กล่าวว่า ด้านการบริหารจัดการ คือ การพัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ จริยธรรม และการดำรงชีพอย่างมีความสุขในสังคมซึ่งสอดคล้องกับปัจจุบันที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาว่าเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ด้วยความร่วมมือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโดยเฉพาะโรงเรียนจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบจึงจะดำเนินกิจการของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้

นพพงษ์ บุญจิตตราคุลย์ (2543, หน้า 6-7) กล่าวว่า ด้านการบริหารจัดการ คือ การบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาย่อมมีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่างๆ การบริหารจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างเหมาะสมในการผลิตเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมกระบวนการบริหาร องค์กร ได้กำหนดหลักการทั่วไปทางมาตรฐานการบริหารจัดการไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การวางแผนเป็นการศึกษางานในอนาคตและจัดการวางแผนเพื่อปฏิบัติ 2) การจัดองค์การเป็นการรวบรวมวัสดุ เครื่องมือ และกำลังคนแล้วจัดแบ่งงานทั้งวัสดุและกำลังคนออกไปตามหน้าที่งาน 3) การสั่งการ เป็นการบังคับบัญชาสั่งการให้บุคคลในหน่วยงานปฏิบัติ 4) การประสานงาน เป็นการประสานงานให้กิจการทุกอย่างดำเนินไปอย่างประสานสัมพันธ์กัน 5) การควบคุมงาน เป็นการควบคุมให้งานทุกอย่างดำเนินไปตามกฎเกณฑ์หรือตามคำสั่งที่ได้กำหนดไว้แล้ว

มงคล ภาชรวานนท์ (2549, หน้า 45) กล่าวว่า ด้านการบริหารจัดการ คือ กระบวนการทำงานโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตามความหมายนี้สาระสำคัญของการบริหารแยกออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้ 1) การบริหารเป็นการทำงานกับคน ซึ่งหมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ต้องอาศัยกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกัน 2) การทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นจะต้องมีระบบและแผนงานที่ดี และจะต้องระบุวันเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น 3) การบริหารเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่าการทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวยังไม่พอดังคำนี้ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดด้วย การทำงานให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและใช้ทรัพยากรต่ำสุด จึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ 4) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

สรุปได้ว่าความสำคัญด้านการบริหารจัดการ คือ การบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาย่อมมีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่างๆ การบริหารจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างเหมาะสมในการผลิตเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมกระบวนการบริหารองค์การได้กำหนดหลักการทั่วไปทางมาตรฐานการบริหารจัดการไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การวางแผน เป็นการศึกษางานในอนาคตและจัดการวางแผนเพื่อปฏิบัติ 2) การจัดองค์การเป็นการรวบรวมวัสดุ เครื่องมือ และกำลังคนแล้วจัดแบ่งงานทั้งวัสดุและกำลังคนออกไปตามหน้าที่งาน 3) การสั่งการ เป็นการบังคับบัญชาสั่งการให้บุคคลในหน่วยงานปฏิบัติ 4) การประสานงาน เป็นการประสานงานให้กิจการทุกอย่างดำเนินไปอย่างประสานสัมพันธ์กัน 5) การควบคุมงาน เป็นการควบคุมให้งานทุกอย่างดำเนินไปตามกฎเกณฑ์หรือตามคำสั่งที่ได้กำหนดไว้แล้ว

3.3 ขอบข่ายของด้านการบริหารจัดการ

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543, หน้า 7-10) กล่าวถึงขอบข่าย ด้านการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้ 1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ 2) การรับ คัดแยก ส่งต่อเด็ก 3) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร 4) งบประมาณ 5) สื่อและอุปกรณ์ 6) บริเวณที่จำเป็น 7) อุปกรณ์เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น 7.1) อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ เช่น ภายอุปกรณ์ 7.2) สิ่งแวดล้อมและโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน เช่น ทางลาด ทางเดิน รววจับในห้องน้ำและที่รววจับได้

เกษร คงศรี (2545, หน้า 71) กล่าวถึงขอบข่ายของด้านการบริหารจัดการไว้ ดังนี้ 1) จัดทำระบบสารสนเทศทางด้านการศึกษาพิเศษ 2) การรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อและจัดเข้าเรียน 3) การพัฒนาครูการศึกษาพิเศษได้ตรงกับปัญหาและความต้องการของครู 4) การ

สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหาร 5) การใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 6) การใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ 7) การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร บุคคลในชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม 8) การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาพิเศษ และ 9) การนำผลการนิเทศไปพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษ

ประมวล วันมี (2545, หน้า 176) กล่าวถึงขอบข่ายด้านการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้ 1) การสำรวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน 2) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน 3) การรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตบริการเข้าเรียนอย่างทั่วถึง 4) การคัดแยกเด็กหรือการส่งต่อเด็กในรูปของคณะกรรมการ 5) การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนตามความเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษ 6) การส่งเสริมสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษด้วยวิธีการที่หลากหลาย 7) การส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม 8) การสนับสนุนให้ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ความเข้าใจในด้านการกระบวนการวิจัย 9) การสนับสนุนให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง 10) การส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูในการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ 11) การสนับสนุนให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ 12) การจัดทำทะเบียนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาพิเศษเป็นปัจจุบัน 13) การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 14) การบริหารงบประมาณการศึกษาพิเศษในรูปของคณะกรรมการ 15) การใช้งบประมาณการศึกษาพิเศษเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ 16) การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถร่วมกิจกรรมกับนักเรียนปกติได้ โดยมีชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 17) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมกับโรงเรียนอื่นและหรือชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ 18) การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 19) การประเมินผลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ และ 20) การนำผลการประเมินการจัดการเรียนร่วมไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 171-174) กล่าวถึงขอบข่ายด้านการบริหารจัดการไว้ดังนี้ 1) สำรวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาพิเศษ เพื่อจัดเก็บข้อมูลในการทำสารสนเทศ 3) จัดทำฐานข้อมูล ทั้งเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการ

วางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ 5) การประชาสัมพันธ์ และประกาศรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน 6) ฝึกหรืออบรมให้บุคลากรมีทักษะในการคัดแยก การส่งต่อและการจัดเข้าเรียน 7) จัดให้มีการคัดแยกนักเรียนเพื่อให้การศึกษา 8) การคัดแยกนักเรียนดำเนินการในรูปคณะกรรมการ โดยใช้เครื่องมือคัดแยกที่เหมาะสม 9) จัดนักเรียนเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มีความเหมาะสม 10) ส่งเสริม พัฒนาครูคนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ 11) จัดครูผู้สอนเด็กเข้าร่วมอบรมสัมมนาทุกปี 12) สนับสนุนครูให้ศึกษาค้นคว้า และทำวิจัยในชั้นเรียน 13) ให้ครูผู้สอนไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ 14) ให้การยกย่อง ชมเชย และให้สวัสดิการครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 15) การเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อบำรุงขวัญกำลังใจครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 16) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการที่มีความเหมาะสม 17) จัดทำแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ 18) ใช้งบประมาณสำหรับจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ 19) การสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดปัจจัยเอื้อ และลดข้อจำกัดในการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วม 20) ระดมทุนและนำทรัพยากรในท้องถิ่นสนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษ 21) ฝึกทักษะพื้นฐาน เช่น การฟัง การพูดให้นักเรียน 22) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย 23) จัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาศักยภาพนักเรียน 24) จัดให้มีศูนย์เสริมวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน 25) เข้าร่วมเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม 26) แสวงหาความร่วมมือจากมูลนิธิ หรือองค์กรเอกชน 27) ประสานผู้ปกครองในการช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 28) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและเข้าร่วมตรวจสอบการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน 29) วางแผน กำหนดปฏิทินในการนิเทศ 30) การนิเทศติดตามการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารโรงเรียน 31) การนิเทศกันเองระหว่างครูผู้สอน 32) การจัดหาเครื่องมือนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลให้มีความเหมาะสม และ 33) นำผลการนิเทศและผลการประเมินเป็นเครื่องมือในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายด้านการบริหารจัดการมีดังนี้ 1) จัดทำระบบสารสนเทศ ทางด้านการศึกษาพิเศษ 2) การรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อและจัดเข้าเรียน 3) การพัฒนาครู การศึกษาพิเศษได้ตรงกับปัญหาและความต้องการของครู 4) การสนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหาร 5) การใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 6) การใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ 7) การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร บุคคลในชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม 8) การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาพิเศษ และ 9) การนำผลการนิเทศไปพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษ

3.4 ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

ณัฐกฤตา ไพศาลสมบัติ (2543, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ปัญหาด้านการบริหาร

จัดการ มีดังนี้ โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายได้ทั้งหมด บุคลากรไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสอนและจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดงบประมาณในการปรับสภาพแวดล้อม และให้บริการสื่อเครื่องมือ และอุปกรณ์ การนิเทศและติดตามผลยังทำไม่ได้เต็มที่ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนยังมีน้อย

เกษร คงศรี (2545, หน้า 63) กล่าวสรุปปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม เป็นประเด็นสำคัญๆ ด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

1. ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง ระหว่างหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม
2. โรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอน ทำให้การเรียนร่วมได้รับความเอาใจใส่ลดลงไปเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จะคำนึงถึงเด็กปกติมากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งถือว่าเป็นเด็กกลุ่มน้อย ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
3. การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง เช่น ด้านงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การให้บริการทางแพทย์ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
4. ขาดการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิริลยา เรื่องโรจนวิชัย (2546, หน้า 76) กล่าวว่าปัญหาด้านบริหารจัดการ คือ การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากร ปัญหาสื่อที่ได้รับไม่มีคู่มือการใช้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 47) กล่าวว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมยังมีปัญหา อุปสรรค และความต้องการการช่วยเหลือ สนับสนุนหลายประการ ทั้งในเรื่องบุคลากร การบริหารจัดการ และการสนับสนุนต่างๆ สำหรับปัญหาอุปสรรคและความต้องการที่สำคัญ โดยสรุปด้านการบริหารจัดการ ได้ดังนี้

1. บางโรงเรียนขาดแคลนบุคลากร มีครูไม่ครบชั้น ทำให้จัดได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร
2. ในพื้นที่ห่างไกล ไม่สามารถนำเด็กไปรับบริการกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้
3. โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการเสริมได้ เช่น การแก้ไขการพูด กายภาพบำบัดเพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญ หรือครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอ
4. ระบบการทำงานของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้า
5. โรงเรียนข้างเคียงไม่รับเด็ก จะผลักภาระให้โรงเรียนแกนนำ หรือโรงเรียนศูนย์กลางทางวิชาการการศึกษาพิเศษ
6. ไม่สามารถส่งต่อเด็กได้ บางโรงเรียนไม่รับเด็ก เด็กต้องกลับมาเรียนที่เดิม เช่น การส่งต่อโรงเรียนใกล้บ้าน โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือการเรียนต่อในระดับมัธยม เป็น

ต้นนอกจากนี้ ยังขาดกลไกสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องของงบประมาณ บุคลากร การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กิตติ ยอดยิ่ง (2553 , มิถุนายน 15) กล่าวว่าปัญหาด้านการบริหารจัดการ ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ ขาดความร่วมมือจากคณะครู ผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนรู้ ขาดความร่วมมือจากชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม

วนิดา เฟื่องฟุ้ง (2553 , มิถุนายน 15) กล่าวว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ ขาดการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานเรียนร่วม ขาดการจัดทำระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

อัสวิน พรหมอินทร์ (2553 , มิถุนายน 15) กล่าวว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ในโรงเรียนเรียนร่วม คือ ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการเรียนร่วม

สรุปได้ว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการ มีดังนี้ 1) ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง ระหว่างหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม 2)ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จะคำนึงถึงเด็กปกติมากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง 4)การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านงบประมาณไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง 5)โรงเรียนข้างเคียงไม่รับเด็ก จะผลักระให้โรงเรียนแกนนำ หรือโรงเรียนศูนย์กลางทาง วิชาการการศึกษาพิเศษ 6)โรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอนด้านการศึกษาพิเศษเรียนร่วม 7) โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการเสริมได้ เช่น การแก้ไขการพูด กายภาพบำบัดเพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญ หรือครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอ 8)ขาดการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ด้านปัจจัย

4.1 ความหมายของด้านปัจจัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 5) กล่าวว่า ด้านปัจจัย หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนรวมถึงลำดับขั้นของประมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

ประมวล วันมี (2545, หน้า 7) กล่าวว่า ด้านปัจจัย หมายถึง ความพร้อมของบุคลากรที่จัดการเรียนร่วม ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างของการบริหารจัดการ บุคลากร สื่อบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 11) กล่าวว่า ด้านปัจจัย หมายถึง สภาพที่ประสงค์เกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากรที่

จัดการเรียนร่วม ซึ่งผลโครงสร้างการบริหารจัดการ บุคลากร สื่อ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 16) กล่าวว่า ด้านปัจจัย หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากรที่จัดการเรียนร่วม ซึ่งผลต่อโครงสร้างการบริหารจัดการ บุคลากร สื่อ บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เลิศชาย ปาน मुख (2554, หน้า 4) กล่าวว่า ด้านปัจจัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมี ความรู้คุณคุณธรรม ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีวิสัยทัศน์ที่ตีกว้างไกล ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นและเป็นหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนที่ต้องจัดการศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมาตรฐานด้านปัจจัยกำหนดให้ครูมีความสามารถในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เรโนลด์ส, และบริช (Reynolds, & Birch, 1997, p.179) กล่าวว่า ด้านปัจจัยในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ การเตรียมความพร้อมของการเรียนร่วมก่อนการดำเนินการ การสนับสนุนจากผู้บริหารและได้รับความร่วมมือจากชุมชน การอบรมครูที่สอนเด็กทั่วไปในโรงเรียนเรียนร่วม ครูสอนต้องมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม

ฟอร์มัน (Foreman, 1996, p.140)กล่าวว่า ด้านปัจจัย หมายถึง ความพร้อมในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โดยการปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนการสอนและการปรับสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า ด้านปัจจัย หมายถึง ความพร้อมของบุคคลที่จัดการเรียนร่วมซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างการบริหารจัดการ บุคลากร สื่อ บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

4.2 ความสำคัญของด้านปัจจัย

ประมวล วันมี (2545, หน้า 65) กล่าวว่า ความสำคัญ ด้านปัจจัย ประกอบด้วย มาตรฐาน ที่ 1 บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

เพ็ญศรี แก้วแกมเกตุ (2547, หน้า 55) กล่าวว่า ความสำคัญ ด้านปัจจัย ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ 1.ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง 2.ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีมนุษย 3.ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ 1.ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา 2.ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

สรุปได้ว่า ความสำคัญ ด้านปัจจัย ประกอบด้วย บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม ครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี และปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

4.3 ขอบข่ายของด้านปัจจัย

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543, หน้า 6-7) กล่าวถึงขอบข่าย ด้านด้านปัจจัย ไว้ดังนี้ 1) วุฒิการศึกษาที่จบมาทางการศึกษาพิเศษโดยตรง 2) เคยผ่านการอบรมครูการศึกษาพิเศษ ตามหลักสูตรอบรมครูการศึกษาพิเศษที่ ก.ค. รับรอง 3) ศึกษาค้นคว้าจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง (ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง) 14 เล่ม ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 4) ศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านการศึกษาพิเศษด้วยตนเอง 5) เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียน และ 6) ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา

นอกจากนี้ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเด็กพิเศษ รั้งนโยบายการจัดการเรียนร่วม มีเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

เกษร คงศรี (2545, หน้า 72) กล่าวถึงขอบข่ายของ ด้านปัจจัยไว้ดังนี้ 1) บุคลากรมีวุฒิการศึกษาพิเศษหรือผ่านการอบรมหลักสูตรการศึกษาพิเศษที่ ก.ค. รับรอง 2) การมีความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน 3) การมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหาร 4) การมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครอง 5) การมีความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนร่วมของครูผู้รับผิดชอบ 6) การมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมของครูที่รับผิดชอบ 7) การมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน และ 8) การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครอง

ประมวล วันมี (2545, หน้า 178) กล่าวถึงขอบข่าย ด้านปัจจัยไว้ดังนี้ 1) การดำเนินการให้ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความรู้ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม 3) การให้ความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแก่ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม และ 4) การดำเนินการให้ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของ

โรงเรียน

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, หน้า 174) กล่าวถึงขอบข่ายด้านปัจจัยไว้ดังนี้ 1) ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารและครูผู้สอน 2) เจตคติที่ดีของผู้บริหารและครูผู้สอน และเมตตาต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) ทักษะของครูในการสื่อความหมายและการจัดการกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนร่วมถึงแม้จะต้องจัดกิจกรรมหลายประเภทในโรงเรียน และ 5) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบข้อมูลและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของด้านปัจจัยมีดังนี้ 1) บุคลากรมีวุฒิการศึกษาพิเศษหรือผ่านการอบรมหลักสูตรการศึกษาพิเศษที่ ก.ค. รับรอง 2) การมีความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน 3) การมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหาร 4) การมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครอง 5) การมีความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนร่วมของครูผู้รับผิดชอบ 6) การมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมของครูที่รับผิดชอบ 7) การมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน และ 8) การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครอง

4.4 ปัญหาด้านปัจจัย

ประภาพร เต็กศิริ (2542, หน้า 63-64) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาด้านปัจจัยคือ ครูผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษน้อย โรงเรียนจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เด็กไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก ครูผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์ในการผลิตสื่อสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษน้อย ไม่มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ไม่มีการติดตามผลครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

สิริมา หมอนไหม (2543, หน้า 134) กล่าวว่า ปัญหา อุปสรรค การจัดการเรียนร่วมด้านปัจจัยที่สำคัญ มีดังนี้

1. ครูผู้สอน ยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานเนื่องจากยังขาดความรู้ ทักษะในเรื่องของเทคนิควิธีการวัดและประเมินผล การเลื่อนชั้นและขาดประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท นอกจากนี้ยังมีภาระงานมากทั้งการเป็นครูประจำชั้น/ ประจำวิชา งานโครงการต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเวลาดูแลเด็กซึ่งมีหลายประเภท ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็กเท่าที่ควรมีความเครียดสูง เนื่องจากถูกผลักรงให้รับผิดชอบเด็กเพียงตามลำพัง และไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนเดียวกัน

2. ครูผู้สอนยังได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึงและต่อเนื่อง ไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร เมื่อต้องดูแลรับผิดชอบเด็กในชั้นเรียนร่วม รวมทั้งไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอต้องการให้ลดภาระงานปกติลงบ้าง เพื่อจะได้มีเวลาในการดูแลและจัดการเรียนรู้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาทางการศึกษาพิเศษ มีเวลาในการคิดค้นพัฒนาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ต้องการขวัญและกำลังใจความมั่นใจในการทำงาน รวมทั้งต้องการการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญ

คือ ต้องการให้ทุกคนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการศึกษาพิเศษ เพื่อทุกคนจะได้ช่วยกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการเรียนร่วมไม่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูผู้สอนได้ ต้องการพัฒนาดตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม การจัดหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือเด็กที่ถูกต้องและต้องการให้สนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

4. ผู้ปกครองเด็กปกติกลัวครูจะไม่มีเวลาให้ลูก เพราะต้องดูแลเด็กพิการเด็กอาจจะเบื่อทำให้การเรียนเสีย หรือเด็กอาจจะเรียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องจากเด็กพิการกลัวครูจะไม่สามารถสอนลูกได้ ไม่มีสื่อ อุปกรณ์ ขาดความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างถูกต้องและบางส่วนยังไม่ต้องการส่งเด็กเข้าเรียนร่วม

5. การบริหารจัดการในบางส่วน โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร มีครูไม่ครบชั้น ทำให้จัดได้ไม่ดีเท่าที่ควร ในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถนำเด็กไปรับบริการกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการเสริมได้ เช่น การแก้ไขการพูด กายภาพบำบัด เพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอ ระบบการทำงานของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่แตกต่างกันทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้า โรงเรียนข้างเคียงไม่รับเด็ก จะผลักภาระให้โรงเรียนแกนนำ หรือโรงเรียนศูนย์กลางทางวิชาการศึกษาพิเศษ ไม่สามารถส่งเด็กต่อได้บางโรงเรียนไม่รับเด็ก เด็กต้องกลับมาเรียนที่เดิม

6. ขาดกลไกสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ทั้งเรื่องของงบประมาณ บุคลากรการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางการและมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสรุปบทเรียนจากประสบการณ์การจัดการเรียนร่วม พบปัญหาที่เกิดขึ้นหลายด้านส่วนใหญ่เกิดจากความไม่พร้อมในปัจจุบันต่างๆ ทั้งในด้านบุคลากร การบริหารจัดการด้านงบประมาณ ความพร้อมของครู ผู้ปกครอง และตัวเด็กเอง ที่มีความต้องการที่แตกต่างกันทัศนคติต่อเด็กพิการของผู้ปกครองเด็กปกติ ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนร่วมของโรงเรียน

วีรลยา เรื่องโรจนวิชัย (2546, หน้า 76) กล่าวว่า ปัญหา การจัดการเรียนร่วมด้านปัจจัยที่สำคัญ มีดังนี้ ผู้ปกครองมีความมุ่งหวังฝากเด็กเข้าเรียนเพื่อให้ตนเองไปประกอบอาชีพเท่านั้นไม่สนใจว่าเด็กจะมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นไม่ให้ความร่วมมือในการฝึกระเบียบวินัย การพัฒนาการของเด็ก ปัญหาผู้ปกครองไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษ ปัญหาไม่มีการประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ปัญหาผู้ปกครองไม่ยอมรับว่าลูกเป็นเด็กพิเศษ

สรุปได้ว่า ปัญหาด้านปัจจัยมีดังนี้ 1)ครูผู้สอน ยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานเนื่องจากยังขาดความรู้ ทักษะในเรื่องของเทคนิควิธีการวัดและประเมินผล การเลื่อน

ชั้นและขาดประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท 2) จำนวนครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนมีไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วมถูกผลกระทบให้รับผิดชอบเด็กเพียงตามลำพัง และไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในโรงเรียน 4) ครูผู้สอนยังได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึงและต่อเนื่อง 5) ผู้ปกครองไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษ และไม่ยอมรับว่าลูกเป็นเด็กพิเศษ 6) ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน 7) ผู้บริหารยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการเรียนร่วมไม่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูผู้สอนได้ 8) โรงเรียนมีพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถนำเด็กไปรับบริการกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ เช่น การแก้ไขการพูด กายภาพบำบัด เพราะไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญพอ 9) ไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง 10) ขาดกลไกสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พวงทอง ภักดิ์ไทย (2542, หน้า 90-91) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดหนองคาย ตามขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดเล็กขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติ จำนวน 149 คน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.88 อยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า 1) โรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 อยู่ในระดับน้อย 2) โรงเรียนขนาดกลาง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.82 อยู่ในระดับน้อย 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการ

พิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 อยู่ในระดับน้อย

ณัฐกฤตา ไพศาลสมบัติ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วม ระดับอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ด้านการบริหารงานการจัดการเรียนร่วมระดับอนุบาล และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน 40 คน และครูประจำชั้น 40 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีเป้าหมายในการจัดการเรียนร่วมระดับอนุบาล เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถผู้บริหารได้เตรียมตัวและเตรียมครู เพื่อให้มีความรู้ในการจัดการเรียนร่วมระดับอนุบาล โดยการเข้ารับการอบรม สัมมนา มีการ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ โดยให้ครูประจำชั้นชี้แจง คัดแยกเด็กโดยการทดสอบความรู้ทั่วไป ผู้จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล คือ ครูประจำชั้น ครูประจำชั้นเป็นผู้จัดซื้อและจัดหาสื่อ อุปกรณ์ โดยมีการจัดสรรงบประมาณและติดต่อประสานงานให้ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศและติดตามผลอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยการเยี่ยมชั้นเรียน และมีองค์การภาครัฐให้การสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน ครูประจำชั้นจัดกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแนวทางในการเขียนแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนปรับหลักสูตรโดยเรียนเหมือนกัน แต่ลดความคาดหวังหรือความยากของงานลง สอนเนื้อหาเดียวกับเด็กปกติ สอนเด็กพร้อมกันทั้งชั้น และทบทวนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนเมื่อสอนจบ จัดกิจกรรมเสริมพิเศษที่พัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ และการเคลื่อนไหว เลือกสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยพัฒนาด้านที่บกพร่อง เด็กอนุบาลที่มีความต้องการพิเศษทุกคนใช้สื่อ และวัสดุอุปกรณ์เหมือนกับเด็กปกติ และได้รับการวัดและประเมินผลเด็กโดยการสังเกตพฤติกรรม ส่วนปัญหาด้านการบริหาร พบว่าโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายได้ทั้งหมด บุคลากรไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอนและจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดงบประมาณในการปรับสภาพแวดล้อม และให้บริการสื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์ การนิเทศและติดตามผลยังทำไม่ได้เต็มที่ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนยังมีน้อย ส่วนปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ขาดเอกสารที่เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม

กาญจนา วิริยะเจริญธรรม (2545, หน้า 105) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ 1) แนวทางในการพัฒนาครู 2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม 3) รูปแบบการจัดและวิธีการจัดการ

เรียนร่วม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร 209 คน และครูผู้สอน 365 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแนวทางในการพัฒนาครูอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้าน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม และด้านรูปแบบการจัดและวิธีการจัดการเรียนร่วม อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน พบว่า ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารแตกต่างกัน 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุราชการ และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติ พบว่า วุฒิกศึกษามีผลต่อความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม และด้านแนวทางในการพัฒนาครู อายุราชการมีผลต่อความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม ส่วนขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน พบว่าไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนแตกต่างกัน

อำนาจ ศิริแพทย์ (2544 , บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ รูปแบบ เรียนร่วมเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนวัดเขาส่าเกาทอง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วมของโรงเรียนวัดเขาส่าเกาทอง โดยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนในห้องที่จัดเรียนร่วม บุคลากรที่มีใช้ครูผู้สอนห้องเรียนที่จัดเรียนร่วม ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนปกติจำนวน 84 คน พบว่า 1)สภาพการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมของโรงเรียนวัดเขาส่าเกาทองโดยรวมอยู่ในระดับดี 2)ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษตามมาตรฐาน การศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมในแต่ละกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับดี 3)ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ แยกตามกลุ่มมาตรฐานโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัจจัย ด้านบริหารจัดการด้านคุณภาพนักเรียนและด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี

พรศักดิ์ รัชกระโทก (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรโดยรวม และจำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพ เห็นว่า มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และเห็นว่ายังมีปัญหาอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านบุคลากร และด้านการประสานงาน ยกเว้นบุคลากรใน

โรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบเด็กพิเศษ เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก และบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางเห็นว่า มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรในโรงเรียนขนาดต่างกัน เห็นว่า มีปัญหาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านการประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดย บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า มีปัญหา มากกว่าบุคลากรในโรงเรียน ขนาดกลาง แต่บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันเห็นว่า มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดโรงเรียน และสถานภาพต่อการมีปัญหการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน

ประมวล วันมี (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษของ โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่ไม่ผ่านการอบรมมีสภาพปัญหามากกว่าครูที่ผ่าน การอบรม ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ

จินตนา อัมพรภาค (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการศึกษาพิเศษ และการเพิ่มพูนความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 39 โรงเรียนซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลคือครูการศึกษาพิเศษและผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 39 คน และผู้บริหาร จำนวน 39 คน รวม 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ในภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่ต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม จำแนกได้ ดังนี้ 2.1) จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ครูและผู้บริหารมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียงบางข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่

ระดับ .05 2.2) จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษ น้อยกว่า 1 ปี 1-3 ปี 4-5 ปี และมากกว่า 5 ปี พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมโดยภาพรวมเป็นรายด้านทุกด้าน และเป็นรายข้อทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.3) จำแนกเป็น เคยได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ และไม่เคยได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความคิดเห็นในด้านกระบวนการเรียนการสอนกับด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านคุณภาพนักเรียนและด้านปัจจัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วีระพงษ์ เทียมวงษ์ (2546, บทคัดย่อ) การศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วม ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาในการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้สอนการศึกษาพิเศษที่ผ่านการอบรม และครูผู้สอน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการประสานงาน ด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหาร 2) แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษที่ผ่านการอบรม และครูผู้สอน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่เห็นด้วยกับแนวทางในการพัฒนา 3 ลำดับแรกของแต่ละด้าน ตามลำดับดังนี้ 2.1) ด้านการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาพิเศษ ควรจัดสวัสดิการให้กับบุคลากร เช่น ค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลา และเงิน พ.ค.ศ. เพิ่มขึ้น และให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาพิเศษ 2.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน จัดทำแผนการสอนเด็กพร้อมคู่มือครูสำหรับใช้สอนเด็ก จัดเตรียมความพร้อมและฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนทุกคน และสนับสนุนให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 2.3) ด้านสภาพแวดล้อม จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับการให้บริการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ปรับปรุงอาคารเรียนและอาคารประกอบไม่ให้เป็นอุปสรรคในการเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจัดห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนลงมือจัดการเรียนร่วม 2.4) ด้านการประสานงาน ประสานให้มีการจัดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านการศึกษาพิเศษแก่ผู้ปกครอง ชุมชน

ติดต่อประสานงานการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานด้านการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วม และให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมมืออย่างใกล้ชิด 3) การเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษที่ผ่านการอบรม และครูผู้สอน แยกตามประสบการณ์สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พบว่า ทั้งโดยรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวม

รัตนาภรณ์ รัตนสมบุรณ์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมนักเรียนตาบอดเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมนักเรียนตาบอดเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวม นักเรียนตาบอดและนักเรียนปกติ เห็นด้วย ต่อความพร้อมของนักเรียนตาบอด และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนตาบอด อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อนำมาเปรียบชั้นต่างกัน ในภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนปกติที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน ในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนตาบอดกับนักเรียนปกติ ในภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียนปกติ เห็นด้วยต่อบทบาทของครูผู้สอนในโรงเรียนปกติ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และครูผู้สอนในโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นด้วยต่อบทบาทของครูเสริมวิชาการและครูสอนการบ้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

นงลักษณ์ มีศิลป์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ในภาพรวม ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการดำเนินงานทั้งในด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านการบริหารจัดการ โดยในด้านกระบวนการเรียนการสอนมีการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับคือ จัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนร่วม วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็น รายบุคคล และวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ส่วนที่ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนร่วม สำหรับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนร่วม และสนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัย ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนที่ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาพิเศษ ส่วนปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐาน

การศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในภาพรวมส่วนใหญ่ โรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานทั้ง ในด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านการบริหารจัดการ โดยในด้านกระบวนการเรียนการสอนมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม การฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนร่วม ส่วนที่มีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล สำหรับ ปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมพัฒนาครูการศึกษาพิเศษ และส่งเสริมการใช้สื่อทางการศึกษาพิเศษ ส่วนที่มีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาพิเศษ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือกันขอความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาดำเนินการในด้านนี้ให้มากขึ้น การเสริมแรงทางบวกและการปรับเปลี่ยนใหม่ สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตรา เรืองมณี (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบริบทในการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น และนักเรียนปกติต่อ บริบทในการจัดการเรียนของร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น และนักเรียนปกติในโรงเรียนเรียนร่วมระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบโควตา จำนวน 735 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนปกติ และนักเรียนเรียนร่วมชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท และข้อเสนอแนะด้านความพร้อมของนักเรียน ด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม และด้านกิจกรรม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น นักเรียนปกติ มีความคิดเห็นต่อบริบทในการจัดการเรียนร่วมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน 2) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนร่วมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบริบทในการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ไม่ต่างกัน 3) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนเรียนร่วมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบริบทในการจัดการ

เรียนร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนเรียนร่วม 1-3 ปี กับ 4-6 ปี, 1-3 ปี กับ 7-10 ปี, 4-6 ปี กับ มากกว่า 10 ปี และ 7-10 ปี กับ มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีความคิดเห็นต่อบริบท ในการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพร้อมของนักเรียนตาบอด และด้านวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนปกติ มีความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ส่วนด้านพฤติกรรม และด้านกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนปกติ มีความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเช่นเดียวกัน

ณัฐรินทร์ แซ่จุง (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน และความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูแนะแนว จาก 14 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 28 คน และครูผู้สอนจำนวน 209 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) บุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ในทางบวก ระดับสูง 2) การเปรียบเทียบเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่า 2.1) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 2.2) บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 2.3) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการและด้านปัจจัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ มีเจตคติทางด้านบวกต่อการจัดการเรียนร่วมด้านการบริหารจัดการในระดับสูงกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีเจตคติทางด้านบวกต่อการจัดการเรียนร่วมด้านปัจจัยในระดับสูงกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ 2.4) บุคลากรที่มี

ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 2.5) บุคลากรที่มีและไม่มีความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ ไชยโชติ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านปัจจัย อยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย สภาพการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศ วุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สภาพการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทั้งโดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมพงษ์ ยันตะบุศย์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำที่มีขนาดแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้าน

บุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านสื่อการเรียนการสอน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านอาคารสถานที่ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนส่วนปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำที่มีขนาดแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุภาพร ทองบ่อ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนร่วมโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาการจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียนแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีปัญหาการจัดการเรียนร่วมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีปัญหาการจัดการเรียนร่วมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ส่วนครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีปัญหาการจัดการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

บุญเกิด วิเศษริมทอง (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ และประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เปิดสอนประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อีแวนส์ (Evans, 1981, unpagged) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษ กับเด็กปกติในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา และพบว่า ผู้ปกครอง เด็กมีความเห็นว่าโครงการเรียนร่วมเป็นโครงการที่อำนวยความสะดวกทางการศึกษา

ให้แก่เด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กพิเศษ ตัวแปร ที่สำคัญที่ทำให้ทัศนคติของผู้ปกครองของเด็กแตกต่างกันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อายุของเด็กพิเศษ และความรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

ไบรท์ (Bright, 1986, abstract) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการเรียนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ โดยได้จัดทำแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกถามเกี่ยวกับลักษณะโครงการที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้รวบรวมลักษณะ 6 ประการ คือ 1) การฝึกเตรียมเพื่อการเรียนร่วม 2) เจตคติเชิงบวกต่อการเรียนร่วม 3) การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการฝึกเพื่อความคุ้นเคย 4) สัดส่วนของจำนวนครูและนักเรียนที่เหมาะสม 5) การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม 6) การประเมินเด็กได้เร็วที่สุดและการควบคุมติดตามผล ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อโครงการที่ประสบผลสำเร็จ และสรุปคติผลการศึกษาพบว่า ครูสอนในโครงการเรียนร่วมและครูปกติมีความเห็นว่า โครงการที่ถือว่าเป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จนั้น จะมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ 1) เจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนร่วม 2) การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย 3) การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วมและนอกจากนี้พบว่า การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย สัดส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียนที่เหมาะสม (ซึ่งไม่ต่างจากชั้นเรียนปกติ) และการประเมินเด็กได้เร็วที่สุด การควบคุมติดตามผลที่ใช้ในโครงการยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

บิชอป (Bishop, 1986, pp. 939-946) ได้ศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้การเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นประสบความสำเร็จ พบว่าองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดตามลำดับได้แก่ ครูปกติที่มีความยืดหยุ่นและให้การยอมรับ ปฏิสัมพันธ์และการยอมรับของเพื่อนนักเรียน ทักษะทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ทัศนคติที่ดีในครอบครัว แรงจูงใจ บุคลากรสนับสนุน สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านทัศนคติมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการเรียนร่วม

ทโจครอวารโดโจ (Tjokrowardojo, 1989, pp. 63-71) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของความต้องการจำเป็นและปัญหาในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาใน จาร์การ์ต้าและการ์ต้า ในเกาะชวา และความเป็นไปได้ในการใช้การนิเทศการสอนตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน อาจารย์ใหญ่ ผู้นิเทศทางการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษา 3 แห่ง และรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการการเรียนร่วมของทั้ง 3 โรงเรียน พบว่าคุณลักษณะของโรงเรียนเรียนร่วมมีดังนี้ 1) มีครูให้คำแนะนำ ปรัชญาทางการศึกษาพิเศษ 2) มีการสนับสนุนเฉพาะเกี่ยวกับเครื่องมือและสื่อการสอนพิเศษ 3) มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนร่วม และพบว่าปัญหาและความต้องการจำเป็นมีดังนี้ 1) หลักสูตร 2) แหล่งทรัพยากรเกี่ยวกับการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนและครู 3) สื่อและอุปกรณ์การสอนที่

เหมาะสม 4) งบประมาณ 5) ความรู้และทักษะของครูผู้สอนในโครงการเรียนร่วม 6) การติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารในระดับสูงที่รับผิดชอบการดำเนินงานการเรียนร่วมในประถมศึกษา

ฮอร์กินส์ (Hawkins, 1992 , abstract) ได้ศึกษาเจตคติของครูดนตรีและครูพลศึกษา ที่มีต่อเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติในเขตนครวอชิงตัน ดี.ซี. ปรากฏว่าครูเหล่านี้มีเจตคติในทางบวกระดับปานกลางต่อการเรียนร่วม โดยที่ครูดนตรีมีเจตคติทางบวกสูงกว่าครูพลศึกษา การที่เป็นเช่นนี้เพราะครูเห็นว่า เด็กพิเศษเป็นอุปสรรคต่อการจัดการภายในชั้นเรียน ทำให้เวลาของครูน้อยลงและกระทบต่อความเอาใจใส่ที่ต้องให้แก่เด็กอื่น ๆ ขัดขวางความก้าวหน้าของเด็กปกติ ต้องเสาะแสวงหาวิธีสอนหลายแบบมาใช้ ต้องใช้ทักษะในการสอนพิเศษ หรือจำเป็นต้องใช้บริการสนับสนุนต่าง ๆ อย่างมากในชั้นเรียน

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาพอจะชี้ให้เห็นได้ว่า ในการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมให้บรรลุเป้าหมายนั้นต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบหลายด้าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการและด้านปัจจัย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จได้